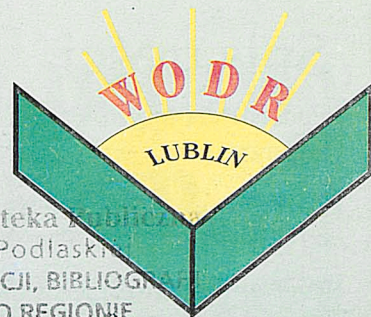

MAJ 5(139)2000

DORADZTWO ROLNICZE

Miejska Biblioteka Publiczna
ul. 3 Maja 10, 21-500 Biała Podlaska
DZIAŁ INFORMACJI, BIBLIOTECZKA
WIEDZY O REGIONIE
Oddział w Grabanowie
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11 ISSN 1233-8494

Cena 1,2 zł

Podlaski "Przełom Bugu" zaprasza kajakarzy

Foto Anna Truskolaska

W numerze m. in.:

Postawili na nowoczesną chlewnię

Agroturystyka w powiecie łukowskim

Czynniki wpływające na jakość kiszonki

Spis treści

Podlasie dla turystów kisonki dla zwierząt.....	2
Założenia do projektu ustawy o rolnictwie ekologicznym.....	3
VAT w rolnictwie.....	4
NIP dla rolników.....	5
Dokumenty wymagane do sporządzania planów przedsięwzięć w rolnictwie.....	5
Mikropożyczki szansą dla przedsiębiorczych.....	6
Przepisy prawno-podatkowe w agroturystyce w roku 2000	8
Bilans majątkowy i jego ocena....	9
Kompost - wszechstronny nawóz ekologiczny.....	10
Dobra kisonka - extra mleko.....	11
Uprawa gryki.....	12
Nowe odmiany ziemniaka	15
Postawili na nowoczesną chłodnię.14	
Czynniki wpływające na jakość surowca mięsnego.....	15
Żyto w żywieniu trzody chlewnej. 16	
Serwatka w żywieniu trzody chlewnej.....	16
Stosowanie witaminy C w żywieniu trzody chlewnej.....	17
Pielęgnacja racic.....	18
Czy bydło mięsne ma szansę.....	18
Porady pszczelarskie.....	19
Pomoc dla niepełnosprawnych.....	20
Agroturystyka w powiecie łukowskim.....	23
Jedna z wielu	24
Konkurs „Zielone lato” 2000 ogłoszony.....	24
Przechowywanie maszyn i narzędzi może być niebezpieczne.....	25
Wsi spokojna, wsi wesola	25
O Francji raz jeszcze.....	27

Podlasie dla turystów kisonki dla zwierząt

Zapatrzeni jesteśmy na zachód, a porównania przeważnie wychodzą na naszą niekorzyść. Można dyskutować, czy zawsze jest to słuszne. Taką dyskusję podjął **prof. S Wiackowski** - właśnie drukujemy (s. 3) ostatnią część jego wypowiedzi. Polska jest krajem dużo czystszy, mamy szansę być producentem atestowanej, zdrowej żywności.

Sytuację francuskiego farmera omawia (s. 27) Tymon Uchymiak. I okazuje się, że również nad Loarą trzeba szukać dodatkowych źródeł dochodu. Pomimo, że rolnictwo tamtejsze korzysta z dotacji.

O agroturystyce na Podlasiu pisze Zofia Sztokalińska. Zaprasza na kurs, odbycie którego jest warunkiem prowadzenia tego biznesu. Autorka podkreśla walory krajobrazowe terenów nadbużańskich. Z przyjemnością podzielam tę opinię, bywam tam jako turystka. czego dowodem jest na ostatniej stronie z mojej wyprawy kajakowej Bugiem. Na turystyce można również zarobić w powiecie łukowskim. Przyjeżdżają tam wczasowicze z Warszawy, Śląska, nawet z zagranicy - pisze na s. 23 Teresa Wypych.

Tę formę działalności popiera sam Minister Balazs, który objął patronatem „Zielone Lato 2000”. O zasadach tego konkursu pisze na s 24 Bożena Warda.

Wśród atrakcji, które możemy ofiarować naszym turystom musi być coś, czego nie mają na co dzień. Wiadomo: ciszę, spokój, piękne krajobrazy. Ale również tutejszą niepowtarzalną kulturę. Dlatego zespoły śpiewacze, twórcy ludowi nie powinni występów odkładać do zimy. Tacy ludzie, jak **pani Leokadia Nitychoruk z Wólki Polinowskiej** (s. 24) są dumą regionu. Z pewnością jest ich więcej; warto zorganizować w niedzielne popołudnia spotkania z opowieściami, piosenkami i pieśniami, które pamiętają starsi ludzie.

Dobrze pisać o tej agroturystyce - powie ktoś - ale żeby wystartować,

trzeba przecież pieniędzy. W dodatku, już "oni" potrafią każdego łupnąć podatkami. Spokojnie. Można wziąć mikro pożyczkę. Wiesław Byra tłumaczy na s 6 jak ją zdobyć. A podatek? nie płaci się. Proszę sprawdzić na stronie 7.

Dla rolnika (a także dla redakcji) głównym problemem pozostaje jednak produkcja roślinna i zwierzęca. Bieżący numer jest tematyczny: zajmujemy się żywieniem zwierząt, zwłaszcza trzody chlewnej. Uczniowie uważają, że profilaktyczne stosowanie witaminy C w żywieniu trzody chlewnej przynosi wiele pozytywnych rezultatów. Również serwatkę, jako naturalną paszę wykorzystywać należy w żywieniu tuczników. Na te dwa problemy zwraca uwagę na s 16 Henryk Sawczuk. Tytuł "Dobra kisonka - extra mleko" mówi sam za siebie. Halina Kusznerczuk (na s. 11) omawia przydatność w żywieniu i sposób sporządzania kisonki z kukurydzy. Warto przeczytać uważnie tekst Marianny Nekreś, (s. 16) o plusach (i minusach!) spasanego żyta trzodą chlewną. Blok dotyczący trzody chlewnej uzupełnia materiał Czesławy Mirczewskiej (s. 15) o czynnikach wpływających na jakość surowca rzeźnego.

Niewielki "kącik" znalazł się dla hodowców bydła. Elżbieta Andrzyk pyta: "Czy bydło mięsne ma szansę?" (s. 18), a Krystyna Czerewko pisze o pielęgnacji racic.

Sadowników na pewno zainteresuje gospodarstwo Grażyny i Zbigniewa Osaków z Turowa. Wiedzą o tym, że sama tylko produkcja nie stanowi o sukcesie; trzeba owoce przechować, by je korzystnie sprzedać. "Postawili na nowoczesną chłodnię" - mówi tytuł artykułu Elżbiety Kacprzak-Piwońskiej i Marka Lewandowskiego (s. 14)

Poza omówioną wyżej produkcją pasz dział roślinny proponuje uprawę gryki (s. 12) Kazimiery Kureszy. Polecamy też kącik pszczelarski a w nim ciekawą informację Małgorzaty Lewandowskiej o wymianie matek pszczelich. ■

A.T.

Tekst sponsorowany przez NFOZ

Założenia do projektu ustawy o rolnictwie ekologicznym cz.3

Zgodnie z zapowiedzą publikujemy trzecią, ostatnią, część wykładu poświęconego rolnictwu ekologicznemu profesora S. Wiąckowskiego, wygłoszonego na posiedzeniu senackiej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zdajemy sobie sprawę, że dla części Czytelników jest to artykuł kontrowersyjny. Zachęcamy do dyskusji na ten temat na łamach naszego czasopisma.

W państwach zachodnich od lat spada opłacalność produkcji rolnej ze względu na stagnację cen żywności, przy stałym wzroście kosztów produkcji. Po krótkotrwałych sukcesach będą straty, gdyż po takiej chemizacji, degradacja gleb jest nieuchronna.

Warto przypomnieć zintegrowane rolnictwo realizujące koncepcje trwałego i zróżnicowanego rozwoju, które w Polsce się bardzo dobrze rozwija. W rolnictwie tym istnieje także wiele możliwości znacznego ograniczenia chemizacji w oparciu o tzw. poziom szkód gospodarczych. Ze względu na znaczne ograniczenie chemizacji jest ono formą zbliżoną do rolnictwa ekologicznego w Unii, gdyż w zachodniej Europie poza Austrią nie ma już tak czystych terenów jak w Polsce. Polska ma bardzo dobre warunki przyrodnicze i społeczne dla rozwoju ekologicznego rolnictwa. Szczególnie nadają się do tego gospodarstwa na południowym i północnym wschodzie kraju gdzie jest nadmiar rak do pracy, a więc w górach i w rejonie zielonych płuc Polski. W większości przypadków jest to też region najmniej skażony, odpowiedzialny masowo przez turystów, gdzie jeździmy po zdrowie. Byłoby to naturalne, gdyby tam produkowano metodami ekologicznymi atestowaną - naprawdę zdrową żywność.

Na całym świecie rośnie zapotrzebowanie na taką żywność, gdyż ma ona gwarantowaną wysoką jakość, ważny element profilaktyki zdrowotnej społeczeństwa. Na podstawie badań rynkowych zapotrzebowanie na taką żywność deklaruje 40 %

konsumentów. Zapotrzebowanie to systematycznie wzrasta na całym świecie. Za takim kierunkiem rozwoju przemawia też potrzeba ochrony naszego naturalnego środowiska i szeroko rozumianej biologicznej różnorodności. Rolnictwo ekologiczne jest najbardziej wydawanym sposobem gospodarowania. Uczy ono dobrej organizacji pracy, dostarcza nowych miejsc pracy.

Do tej pory brak jest w naszym kraju rozwiązań prawnych dla ekologicznego systemu gospodarowania. Ekologicznie produkowana żywność ma ograniczoną szansę zbytu na rynku krajowym, co zniechęca rolników do podejmowania takiej produkcji. Powoduje to nieuczciwa konkurencja, wykorzystująca nazwę "zdrowa żywność", wprowadzając w błąd konsumentów. Wyłania się więc konieczność opracowania ustawy o rolnictwie ekologicznym, która chroniłaby to rolnictwo i pozwoliła na jego rozwój oraz konieczność opracowania ustawy o Agencji Rolnictwa Ekologicznego, która byłaby prawdziwym motorem dla jego rozwoju. Rolnictwo ekologiczne powinno być wzorem dla całego rolnictwa w Polsce, jako najwyższa znana forma współpracy człowieka z przyrodą. Na całym świecie rolnicy ekologiczni podlegają starannej opiece i równocześnie kontroli. Są zobowiązani do odpowiednich szkoleń, dokonują przedstawienia gospodarstwa podlegającego stałej kontroli. Gospodarstwa, które spełniają wymogi np. Ekolandu, otrzymują atest na swoje produkty, zatwierdzony przez Międzynarodową Federację Ruchów

Rolnictwa Ekologicznego, który określa najwyższą jakość uznawaną na rynkach w skali międzynarodowej. Na takie produkty jest duże zapotrzebowanie na świecie. Wysyłane na eksport mogą uzyskiwać wysokie ceny nawet w tych krajach, które dysponują nadmiarem żywności. Takie formy gospodarowania na obszarach chronionych, np. w otulinie parków narodowych, w rezerwatach przyrody, na obszarach parków krajobrazowych, ujęć wody do picia dla aglomeracji miejskich czy w rejonach uzdrowisk i innych obszarach chronionej przyrody. Obszary takie obejmują blisko 25 % kraju.

Konieczne jest podjęcie dalszych działań dla zwiększenia ilości gospodarstw ekologicznych w skali kraju, aby ich produkcja osiągnęła wymiar rynkowy. Zdaniem ekspertów MRiGŻ (1999), jest to niemożliwe. Dla tego celu przewiduje się:

- Zwiększenie ilości gospodarstw do ok. 5 tys. poprzez wprowadzenie dotacji 500 zł do 1.ha uprawy ekologicznej na areale ok. 75 tys. ha, a nawet powstanie 10 tys. gospodarstw na areale ok. 150 tys. ha przy dotacji zwiększającej do 750 zł/ha. W wyniku tego w 2009 roku gospodarstwa ekologiczne powinny osiągnąć ogólny poziom w UE.
- Ustawowe uregulowanie zasad funkcjonowania w Polsce rolnictwa ekologicznego zgodnie z regulacjami UE. Aktualnie w przygotowaniu są dwa projekty ustaw o rolnictwie ekologicznym (rządowy i sejmowy) oraz o Agencji Rolnictwa Ekologicznego (sejmowy).

dok na str 4

- Promowanie marketingu żywności produkowanej metodami ekologicznymi oraz jej promocja w kraju i za granicą (targi, wystawy, sympozja),
- Tworzenie grup producenckich i rynku hurtowego dla produktów ekologicznych,
- Popularyzowanie wiedzy o tym, że rolnictwo ekologiczne jest bardzo ważnym elementem zrównoważonego rozwoju,
- Wykorzystanie rolnictwa ekologicznego jako czynnika łagodzącego bezrobocie, gdyż jest nieco bardziej pracochłonne i wymaga większych nakładów pracy ludzkiej.

W dniu 19 marca 1999 r. MRiGŻ po raz pierwszy wprowadziło dotacje dla nowo powstających gospodarstw ekologicznych. Planuje się w zależności od rodzaju uprawy: 50 zł od ha łąki; 120 zł dla upraw rolniczych i 200 zł/ha dla plantacji jagodowych. Jest to bardzo mało ale jest to tylko początek. W przypadku dopłat z UE dotacje są prawie dziesięciokrotnie większe.

Poważny rozwój ekologicznych kierunków w rolnictwie polskim byłoby dla nas większą szansą na przyszłość. Znakomita większość naszego kraju ma znacznie mniej skażone gleby niż kraje Zachodniej Europy. Warto przypomnieć, że ponad 53 % skażeń to pyły i gazy wysyłane do nas z Niemiec. Przy zahamowaniu tego strumienia nieczystości i znacznym zmniejszeniu emisji z przemysłu polskiego powstałyby u nas znakomite warunki do produkcji atestowanej, naprawdę zdrowej żywności, a Polska w przyszłości mogłaby się stać spichlerzem Europy. Dałoby to równocześnie możliwość wykorzystania nadmiaru rąk do pracy i zatrzymaniu działań prowadzących do wielomilionowych rzesz bezrobotnych. Gdyby się to udało, rozwiązałibyśmy wiele problemów. Byłby to wielki krok do uzdrowienia środowiska, a pośrednio do poprawy zdrowia naszego chorego społeczeństwa. Byłby to także parasol ochronny dla tych, którzy nas żywią i bronią.

Stanisław K. Wiąckowski
przedruk „Ziemia Rodzinna” nr 8

VAT W ROLNICTWIE

VAT to podatek od towarów i usług. W Polsce potocznie nazywa się go podatkiem od wartości dodanej. Jest to dosłowne tłumaczenie z angielskiego zwrotu "Value Added Tax".

Obecnie obowiązują następujące uregulowania prawne dotyczące opodatkowania podatkiem VAT:

- Stawką 0% podatku od towarów i usług opodatkowane są podstawowe środki do produkcji rolnej, w tym maszyny, urządzenia i narzędzia rolnicze, ciągniki rolnicze wraz z zespołami i częściami, nawozy sztuczne, pasze treściwe, pestycydy.
- Zwolnienie od podatku VAT są produkty upraw polowych i łąkowych oraz ogrodnictwa, zwierzęta rzeźne, ryby, produkty gospodarki leśnej, usługi w zakresie rolnictwa związane z produkcją roślinną i zwierzęcą.
- Stawką 7% VAT opodatkowane są usługi związane z użytkowaniem maszyn, urządzeń i narzędzi dla gospodarki rolnej, leśnej i ogrodniczej, jak również usługi związane z naprawą i regeneracją zespołów i części do ciągników rolniczych oraz sprzętu rolniczego. Także 7% stawka VAT obowiązuje rolników na materiały budowlane potrzebne do budowy budynków mieszkalnych i inwentarskich, jak również na roboty budowlano-montażowe i remonty związane z budynkami mieszkalnymi i infrastrukturą towarzyszącą.
- Stawka 22% VAT obejmuje surowce energetyczne i nośniki energii czyli: gaz, węgiel, koks, energię elektryczną i ciepłą, oleje opałowe i olej napędowy.

Obecnie rolnicy nabywają podstawowe środki produkcji rolnej po cenach nie zawierających VAT, a usługi po cenach zwolnionych bądź objętych stawką 7% VAT. Produkty roślinne i zwierzęce sprzedają po cenach zwolnionych od podatku VAT. Zwolnienie nie daje rolnikom prawa do odliczania podatku naliczonego zawartego w cenach towarów i usług nabywanych do prowadzenia działalności rolniczej lub zwrotu różnicy podatku. W tym wypadku podatek jest kosztem

i podnosi ceny sprzedawanych towarów.

Sejmowa Komisja Finansów Publicznych opracowała projekt opodatkowania rolników podatkiem VAT z zamiarem wprowadzenia go w życie od lipca 2000 roku. W związku z tym wejdą w życie nowe uregulowania prawne zmieniając dotychczas obowiązujące.

Specyfika podatku VAT polega na tym, że może być on odejmowany od podatku wcześniej zapłaconego w kolejnych fazach obrotu gospodarczego i mogą tego dokonywać wyłącznie osoby będące płatnikami podatku VAT tzw. *vatowcy*. A dokładnie płatnicy VAT mogą odejmować od sumy podatku należnego podatek już wcześniej zapłacony. *Vatowiec* płaci tylko różnicę pomiędzy podatkiem należnym i naliczonym.

Fakt potraktowania rolnika jako *vatowca* pozwoli mu znacznie zredukować koszty prowadzonej działalności. Rolnik prowadząc gospodarstwo rolne ponosi określone koszty - zużywając duże ilości ON, energii elektrycznej, opału, kupuje materiały budowlane, a także korzystając z usług płaci podatek VAT. Gdy rolnik będzie *vatowcem* na zasadach ogólnych - rozliczy koszt zakupu środków produkcji i odzyska podatek VAT, jaki zapłacił kupując środki produkcji.

Zgodnie z projektem Sejmowej Komisji Finansów Publicznych rolnicy będą mieli możliwość wyboru pomiędzy dwiema wersjami opodatkowania: **na zasadach ryczałtu lub na zasadach ogólnych.**

Rolnik wybierając opodatkowanie na zasadach ogólnych będzie musiał:

- dokonać zarejestrowania działalności gospodarczej,
- w poprzedzającym roku podatkowym uzyskać obrót ze sprzedaży produktów rolnych w kwocie minimum 80 tys. zł,
- prowadzić ewidencję sprzedaży nieprzetworzonych produktów rolnych

i zakupów środków niezbędnych do produkcji rolnej. Jest to konieczne do sporządzania deklaracji VAT, jaką podatnik będzie przedkładał urzędowi podatkowemu.

System ryczałtowy polegałby na tym, że rolnik jako podatnik korzystałby ze zwolnienia z tego podatku ale przysługiwałby mu ryczałtowany **zwrot podatku VAT**. Sprzedając nieprzetworzone produkty rolne z własnej działalności zwolnionej z podatku VAT, otrzymywałby od nabywcy ryczałtowaną kwotę podatku. Ten z kolei będąc vatowcem wystawiałby fakturę (faktura VATRR) dokumentującą dokonany zakup. Obowiązek przechowywania faktur przez 5 lat mieliby zarówno rolnik i nabywca, który to miałby prawo do zaliczenia ryczałtowanego zwrotu do podatku naliczonego. Uchroniłoby to rolników od niebezpieczeństwa wystawiania faktur poniżej rzeczywistej wartości. Jednak nabywca - podatnik będzie miał prawo zwiększyć podatek naliczony o kwotę ryczałtowanego zwrotu podatku pod warunkiem, że:

- zakup nieprzetworzonych produktów rolnych musi być związany ze sprzedażą opodatkowaną,
- zapłata należności za produkty rolne obejmująca także kwotę ryczałtowanego zwrotu podatku musi nastąpić w formie przelewu na rachunek bankowy rolnika ryczałtowego,
- na poleceniu przelewu musi zostać wymieniony numer i data faktury dokumentującej zakup produktów rolnych.

Rolnik płacący podatek ryczałtowy zwolniony byłby z obowiązku rejestrowania się dla celów podatku VAT, prowadzenia ewidencji podatkowej i składania deklaracji podatkowych. Podatek VAT zawarty w cenie otrzymanej od nabywcy stanowiłby rekompensatę podatku zapłaconego w cenach nabywanych środków produkcji oraz innych towarów i usług niezbędnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Dla obu wersji opodatkowania stawka podatku wynosić ma 3 % od lipca br, a od 2002 roku ma wzrosnąć do 7 %.

Opracowała K. Laskowska

NIP dla rolników

Zgodnie z informacją, jaką uzyskałam w Urzędzie Skarbowym w Białej Podlaskiej, od 1 stycznia 2000 roku wszyscy podatnicy podlegający powszechnemu obowiązkowi ewidencyjnemu, który narzuca ustawa o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

Ministerstwo Finansów wydało komunikat, w którym przypomina o obowiązku uzyskania NIP (Numer Identyfikacji Podatkowej) i określa szczegółowo sposób postępowania. Wynika z niego, że muszą to uczynić płatnicy podatków: rolnego, leśnego i od nieruchomości

Aby otrzymać decyzję o nadaniu NIP należy:

- Pobrać formularz zgłoszenia identyfikacyjnego NIP-3 w swoim urzędzie gminy, miasta lub urzędzie skarbowym;
- Zapoznać się z objaśnieniami na formularzu, wypełnić czytelnie pismem poszczególne rubryki i koniecznie złożyć podpis na wypełnionym formularzu;

➤ Złożyć formularz w swoim urzędzie gminy, miasta.

Urząd gminy (miasta) po sprawdzeniu i potwierdzeniu, że formularz został prawidłowo wypełniony, przekaże go do urzędu skarbowego.

Urząd skarbowy po przygotowaniu decyzji nadającej numer identyfikacji podatkowej prześle ją na adres zamieszkania wnioskodawcy. Koperta będzie specjalnie oznaczona symbolem NIP. Odbiór doręczonej decyzji należy pokwitować.

Uzyskany NIP należy podawać podczas wszelkich wpłat podatków - zarówno w urzędzie gminy (miasta) jak i w urzędzie skarbowym.

Jeśli numer identyfikacji podatkowej otrzymaliśmy już wcześniej, na przykład z racji płacenia podatku dochodowego od osób fizycznych, co dotyczy pracowników, emerytów i rencistów, bardzo ważne jest, by nie występować po raz kolejny o jego nadanie. NIP otrzymuje się bowiem tylko jeden raz.

Agnieszka Sęczyk

DOKUMENTY wymagane do sporządzania planów przedsięwzięć w rolnictwie.

I. Kredyt na zakup ziemi (symbol: KZ)

1. Wyrisy geodezyjne, lub wypis z rejestru gruntów sprzedającego.
2. Zaświadczenie Urzędu Gminy o przeznaczeniu gruntów na cele rolne (według planu przestrzennego zagospodarowania gminy).
3. Nakaz podatkowy kupującego.
4. Oświadczenie sprzedającego, że grunty rolne nie były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych *).
5. Oświadczenie kupującego o wysokości uzyskanych kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania *).

II. Kredyt z linii "młody rolnik" (symbol: MR)

1. Świadectwo ukończenia szkoły rolniczej lub potwierdzenie 3-letniego stażu pracy (zaświadczenie z KRUS o opłacaniu składek w okresie minimum 3 lat, zaświadczenie z UG o płaceniu podatku gruntowego w okresie minimum 3 lat, oświadczenie rodziców o pracy w gospodarstwie w okresie minimum 3 lat potwierdzone przez Urząd Gminy).
2. Nakaz podatkowy.
3. Przy zakupie używanego sprzętu:
 - wycena rzeczoznawcy określająca datę produkcji (sprzęt nie może

dok na str 6

- być starszy niż 3 lata), stan techniczny oraz wartość sprzętu,
- gwarancja na kupowany sprzęt udzielona przez sprzedającego na okres minimum 1 roku,
 - oświadczenie sprzedającego j.w. *).
4. Przy budowie i modernizacji własnych budynków inwentarskich:
 - kosztorys,
 - pozwolenie na budowę.
 5. Przy modernizacji dzierżawionych budynków inwentarskich:
 - umowa dzierżawy,
 - pozwolenie właściciela na dokonanie zmian modernizacyjnych.
 6. Przy zakupie ziemi dokumenty jak w punkcie I.
 7. Oświadczenie o wysokości pobranych kredytów j.w. *).

III. IP

1. Nakaz podatkowy.
2. Przy zakupie używanego sprzętu:

- wycena rzeczoznawcy określająca datę produkcji (sprzęt nie może być starszy niż 3 lata), stan techniczny oraz wartość sprzętu,
 - gwarancja na kupowany sprzęt udzielona przez sprzedającego na okres minimum 1 roku,
 - oświadczenie sprzedającego j.w. *).
3. Przy budowie i modernizacji własnych budynków inwentarskich:
 - kosztorys,
 - pozwolenie na budowę.
 4. Przy modernizacji dzierżawionych budynków inwentarskich:
 - umowa dzierżawy,
 - pozwolenie właściciela na dokonanie zmian modernizacyjnych.
 5. Przy zakupie ziemi dokumenty jak w punkcie I.
 6. Oświadczenie o wysokości pobranych kredytów j.w. *).

Sporządzający plan przedsięwzięcia może żądać jeszcze innych

dokumentów, a mianowicie:

- umów kontraktacyjnych na sprzedawane produkty,
- ofert cenowych na kupowany sprzęt rolniczy,
- umów dzierżawy gruntów rolnych (zwłaszcza przy dużych arealach, w tym z ARWSP),
- innych w zależności od linii kredytowej i kierunku produkcji.

*) - druki oświadczeń otrzymuje się w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego.

Przedstawiłem tylko trzy linie kredytowe, o które najczęściej pytają rolnicy. Szczegółowych, wyczerpujących informacji udzielamy w biurach PZDR. Adresy i telefony na ostatniej stronie gazety.

Jarosław Golach
PZDR w Radzynie Podlaskim

Mikropożyczki szansą dla przedsiębiorczych

W końcu roku 1999 nastąpił w Polsce wzrost bezrobocia. Według danych Krajowego Urzędu Pracy stopa bezrobocia w listopadzie wynosiła 12,5 % (rok wcześniej 9,9%), czyli bez pracy pozostawało ok. 2 mln 260 tys. osób - nieco ponad 0,5mln więcej niż przed rokiem. Szczególnie niepokojący jest wzrost bezrobocia na wsi, gdzie liczba osób bezrobotnych w końcu listopada 1999 r. wynosiła ok. 1 mln - o 220 tys. więcej niż przed rokiem. Liczby te nie uwzględniają tzw. bezrobocia ukrytego, które na wsi ocenia się na ok. 1mln osób. Dodatkowo na rynku pracy znajdują się w 2000 r. osoby urodzone na przełomie 1970/80. Mała mobilność tej młodzieży jak i brak odpowiedniej infrastruktury nie spowoduje przesunięcia nadwyżek siły roboczej ze wsi do miast. Konieczne jest zatem sięgnięcie do nowych, niekonwencjonalnych rozwiązań by rynek pracy na terenie wsi i małych miast mógł wchłonąć taki

nadmiar siły roboczej. Zrozumienie skali oraz doniosłości problemu skłoniło Fundację Wspomagania Wsi z siedzibą w Warszawie do podjęcia wyzwania w postaci stworzenia **programu mikropożyczek**.

Jakie są cele programu ?

Przeciwdziałanie bezrobociu na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez stworzenie możliwości uzyskania niewielkiego kapitału w formie pożyczki na rozpoczęcie lub rozwój działalności gospodarczej oraz dostępu do szkoleń i doradztwa mieszkańcom tych terenów lub innym osobom, które prowadząc tam działalność gospodarczą utworzą tam dodatkowe miejsca pracy.

Na czym polega jego działanie ?

Program polega na połączeniu szkoleń i doradztwa z możliwością uzyskania pożyczki. Mogą ją uzyskać

osoby zainteresowane rozpoczęciem zarejestrowanej działalności gospodarczej lub prowadzące już taką działalność i mających trudności z uzyskaniem dostępu do pomocy finansowej w istniejących instytucjach finansujących działalność gospodarczą.

Dla kogo przygotowany jest ten program?

Program przygotowany jest z myślą o: bezrobotnych mieszkańcach osiedli popegeerowskich; młodzieży wiejskiej; właścicielach gospodarstw rolnych, którzy z różnych względów (wielkość gospodarstwa, bonitacja gleb) nie mogą uzyskać wystarczającego na utrzymanie rodziny dochodu oraz osobach zamieszkujących tam tereny wiejskie, które prowadzą swoje przedsiębiorstwa, ale nie mogą uzyskać pożyczki z banku ze względu na brak odpowiednich zabezpieczeń.

Na jaki rodzaj działalności gospodarczej można uzyskać

pożyczkę?

Pożyczki są udzielane na następujące rodzaje działalności gospodarczej:

- produkcję z wyłączeniem produkcji rolniczej, łowiectwa i leśnictwa,
- usługi w tym budowlane i transportowe,
- handel w tym obwoźny,
- turystykę i agroturystykę.

A co z działami specjalnymi produkcji rolniczej?

Program ma stworzyć możliwość zatrudnienia (samozatrudnienia) poza rolnictwem lub w niektórych wypadkach pomóc rozwinąć nową działalność w tej dziedzinie. Chodzi tu głównie o produkcję zaliczaną do działów specjalnych produkcji rolnej.

Rozmawiamy cały czas o pożyczkach, a nie znamy ich wielkości, oprocentowania czy też terminów spłat. Czy można przybliżyć to zagadnienie?

Możliwość uzyskania pożyczki stworzona została dla osób indywidualnych jak również dla tworzących

grupę (3-7 osób poręczających sobie pożyczkę wzajemnie). Zasady uzyskania pożyczek ilustruje poniższa tabelka:

Jakie wymierne efekty przyniosła dotychczasowa realizacja programu mikropożyczek?

Miesiące: grudzień 1999 i styczeń 2000 przeznaczone były na rozpowszechnianie informacji dotyczących programu mikropożyczek. W tym celu inicjowałem spotkania z przedstawicielami władz rządowych oraz samorządowych, przedstawicielami społeczności lokalnych, a także ze wszystkimi zainteresowanymi osobami indywidualnymi.

Zainteresowanie programem jest bardzo duże. Dokumentację pożyczkową otrzymały 64 osoby, a od połowy lutego do dnia końca marca 2000 r. z pomocy pożyczkowej skorzystało 15 podmiotów gospodarczych (w tym jedna spółka cywilna) na kwotę 160.000 zł. (7 - handel, 6 - usługi, 1 - produkcja i 1 dział specjalny produkcji rolnej). Z ogólnej liczby pożyczkobiorców 5 osób (33,3%) pochodzi ze wsi oraz również 5 osób rozpoczęło po raz pierwszy działalność gospodarczą. Natomiast 4 podmioty gospodarcze

zobowiązały się do zatrudnienia pracowników.

Jaka jest procedura przyznawania pożyczek?

Wszelkie, niezbędne dokumenty są dostępne u Doradcy Pożyczkowego odpowiedzialnego za realizację programu, który bezpłatnie pomoże m. in.:

- ocenić pomysł na działalność gospodarczą,
- przygotować wniosek o pożyczkę,
- podejmować właściwe decyzje w trakcie prowadzenia działalności.

Zainteresowanym uzyskaniem pomocy i kompletnej informacji o programie podajemy nr telefonu kontaktowego: Parczew tel. (083) 355 01 28

Materiał został przygotowany na podstawie wywiadu przeprowadzonego z Doradcą Pożyczkowym Starostwa Parczewskiego Januszem Trynieckim

Wiesław Byra
Zbigniew Kozaczuk
PZDR w Parczewie

Typ i wysokość pożyczki	Oprocentowanie	Okres spłat
Pożyczka typu A - do 3.000 zł - dla pożyczkobiorców indywidualnych - dla pożyczkobiorców - członków grupy	9,0 % 7,0 %	Okres spłaty do 18 miesięcy
Pożyczka typu B - do 5.000 zł - dla pożyczkobiorców indywidualnych - dla pożyczkobiorców - członków grupy	11,0 % 9,0 %	Okres spłaty do 2 lat
Pożyczka typu C - do 10.000 zł - dla pożyczkobiorców indywidualnych - dla pożyczkobiorców - członków grupy	14,0 % 12,0 %	Okres spłaty do 2 lat
Pożyczka typu D - do 15.000 zł - dla pożyczkobiorców indywidualnych - dla pożyczkobiorców - członków grupy	14,0 % 13,0 %	Okres spłaty do 2 lat - warunek- zatrudnienie pracownika

Uwaga Rolnicy

Zapraszamy do uczestnictwa w kursach w zakresie:

- ➔ zakupu środków ochrony roślin I i II klasy toksyczności dla ludzi
- ➔ wykonywania zabiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych.

Szkolenie jest 2-dniowe - koszt przy frekwencji min. 25 osób 35 zł. Zaświadczenia /oddzielnie na 2 w/ w kursy/ ważne są tylko z dowodem tożsamości przez okres 5 lat. Zainteresowane osoby proszone są o kontakt z PZDR - adresy i telefony na 27 stronie

Przepisy prawnopodatkowe w agroturystyce w roku 2000

W rejonie działania naszego Oddziału około 40 gospodarstw rolniczych świadczy usługi agroturystyczne. Nie jest to duża ilość ale brakuje środków finansowych na systematyczną promocję. Zróżnicowany popyt na tego rodzaju usługi (sezonowość usług, niskie dochody ludności miejskiej) powoduje że nie wszystkie kwatery są wykorzystane. Jednak dla zainteresowanych rolników podaję aktualne przepisy prawnopodatkowe dotyczące działalności agroturystycznej.

Rejestracja działalności gospodarczej

Działalności agroturystycznej nie rejestrujemy jako działalności gospodarczej gdy jest to nasze dodatkowe źródło dochodów.

Uboczne zajęcie zarobkowe, polegające na wynajmowaniu pokoi lub miejsc na ustawienie namiotów osobom przebywającym na wypoczynku przez rolników, w domu mieszkalnym lub w obrębie gospodarstwa (przyzagrodowe pola namiotowe), sprzedaż posiłków oraz świadczenie usług z tym związanych nie wymaga zgłoszenia do ewidencji gospodarczej.

Zgłoszenie do ewidencji

Usługi hotelarskie mogą być świadczone w obiektach takich jak: hotele, motele, pensjonaty, schroniska, itp. oraz w innych obiektach. Do tych innych obiektów należą gospodarstwa agroturystyczne.

Zgodnie z ustawą o usługach turystycznych wszystkie obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie muszą poddać się ewidencji we właściwym Urzędzie Gminy. Ewidencja ta nie powoduje skutków podatkowych. Z ustawy wynika też obowiązek spełnienia minimalnych wymogów co do wyposażenia obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Wymogi te określa załącznik Nr 6 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1999r. (Dziennik Ustaw Nr 10).

Podatek dochodowy

- Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 21 ust. 1 pkt 43) zwalnia z obowiązku podatkowego osoby wynajmujące pokoje turystom do 5 pokoi w

budynkach mieszkalnych, położonych na terenach wiejskich. Zwolnienie z podatku dotyczy też wyżywienia turystów, którzy w naszym gospodarstwie wypoczywają. Pamiętajmy jednak, że wynajmowane przyzagrodowe pola namiotowe i domki letniskowe w ramach dodatkowych źródeł zarobkowania chociaż nie wymagają zgłoszenia do ewidencji gospodarczej nie są zwolnione z podatku dochodowego.

- Osoby, które wynajmują od 6 do 12 pokoi, w tym także w domkach letniskowych mogą opłacać podatek zryczałtowany w wysokości 3% osiągniętego przychodu z tytułu wynajmu pokoi i organizowania wyżywienia turystom przyjmowanym w tych pokojach.
- Pozostałe osoby muszą opłacać podatek dochodowy na zasadach ogólnych (wg stawek 19,30, 40%) w zależności od osiągniętego dochodu. Jeśli osoby wynajmujące powyżej 12 pokoi świadczą te usługi jako uboczne zajęcie zarobkowe składają co miesiąc deklarację podatkową PIT - 5 i gromadzą rachunki uzasadniające wysokość odliczanych kosztów uzyskania przychodów. Osoby, dla których świadczone usługi hotelarskie nie będą ubocznym zajęciem zarobkowym muszą zgłosić działalność do ewidencji gospodarczej i prowadzić w tym zakresie książkę przychodów i rozchodów.

Podatek od nieruchomości

Jeśli rolnik wynajmuje do 5 pokoi w swoim domu mieszkalnym stawka podatku od nieruchomości

jest taka sama jak dla powierzchni mieszkalnej. W przypadku gdy liczba wynajmowanych pokoi przekracza 5 i nie ulega zmianie zasadnicze przeznaczenie gruntów i pomieszczeń wykorzystywanych do działalności agroturystycznej stawka podatku od nieruchomości będzie również taka sama jak dla pomieszczeń mieszkalnych. Jeśli zaś zmieni się przeznaczenie pomieszczeń z mieszkalnych na cele usługowe to stawka podatku od nieruchomości będzie taka jak dla działalności gospodarczej.

Obowiązek meldowania gości

Gospodarstwa agroturystyczne są obiektami hotelarskimi i powinny posiadać książki meldunkowe. Jeśli jednak gmina odmówiła mu wydania takiej książki jest zwolniony z obowiązku meldowania turystów krajowych. Musi jednak dopilnować tego obowiązku przy przyjmowaniu gości zagranicznych.

Przepisy sanitarne

Jeśli kwaterodawca przygotowuje do 20 posiłków dziennie przepisy sanitarne nie wykraczają poza poziom czystości w warunkach gospodarstwa domowego. Przy przygotowywaniu większej liczby posiłków obowiązują wymogi takie jak dla zakładów zbiorowego żywienia, w tym też badań na nosicielstwo chorób zakaźnych.

Przepisy przeciwpożarowe i prawa budowlanego

Są takie same jak dla budynków mieszkalnych.

Bożena Warda - na podstawie materiałów Jerzego Raciborskiego i Dzienników Ustaw.

Bilans majątkowy i jego ocena

Podstawowym dokumentem finansowym wytworzonym przez system rachunkowości rolnej jest bilans majątkowy. Przedstawia on stan majątkowy gospodarstwa w określonym dniu, jest więc jego fotografią "finansową".

Bilans majątkowy jest zestawieniem dwustronnym, którego lewą część stanowią tzw. Aktywa, czyli rzeczowe środki produkcji będące w dyspozycji rolnika. Prawa strona

Z - wartość całkowitego zadłużenia (kredyty, pożyczki, zobowiązania za towary i usługi itp.)

Bilans majątkowy w zasadzie sporządzany jest na podstawie tzw. spi-

w cenach ewidencyjnych i cenach bieżących. W przypadku rejestracji w cenach zakupu oddzielnie musi być naliczana kwota umorzenia środków trwałych tj. suma rat

Aktywa			wartość	Pasywa			wartość
Majątek trwały	Nieruchomości	- ziemia - melioracje - plantacje tr - budynki i budowle - inwestycje w toku		Kapitały stałe	- kapitał własny - podstawowy - z akumulacji wyceny - rezerwy		
	Majątek trwały ruchomy	- pojazdy - maszyny i narzędzia - stado podst - udziały i akcje - udziel.pożyc zki długot. - lokaty			- kredyty i pożyczki długoterminowe - bankowe - w innych instytucja. - - prywatne		
Majątek obrotowy		- stado obrot - zapasy z zakupu - zapasy produkcji - prod.rośl. w toku - należności krótkoter. - oszczędn. - gotówka		Kapitał bieżący	- kredyty i pożyczki krótkoterminowe - bankowe - w innych instytucjach - prywatne		
		- zaliczki otrzymane - zobowiązania z tytułu dostaw - pozostałe zobowiązania.					
Rozliczenia międzyokresowe				Rozliczenia międzyokresowe			
Razem				Razem			

zwana Pasywami zawiera informacje o kapitałach (funduszach), czyli źródłach pochodzenia tych środków. Bezwzględna zasada bilansu majątkowego jest równowartość aktywów i pasywów.

$$A = K + Z$$

A - suma wartości aktywów

K - kapitał własny

su z natury. Polega on na spisaniu na odpowiednich formularzach wszystkich zasobów zgodnie z rzeczywistym stanem czyli danych zawartych w Księżce Inwentarzowej Gospodarstwa Rolniczego.

Wartość majątku gospodarstwa można określić w cenach zakupu,

amortyzacji od początku użytkowania środka.

Analiza bilansu polega na ocenie struktury aktywów i pasywów (tzw. pionowa analiza bilansu) oraz na porównaniu aktywów z pasywami (analiza pozioma).

cdn

Barbara Mazurek

Kompost - wszechstronny nawóz ekologiczny

W gospodarstwie ekologicznym rolnik najwięcej uwagi poświęca glebie, a szczególnie docenia rolę, jaką mają do spełnienia organizmy glebowe. Nie ma innego środowiska na Ziemi, w którym zagęszczenie organizmów byłoby tak duże jak w glebie. Zadaniem rolnika jest więc maksymalne jej ożywianie, czyli aktywizacja biologiczna. "Zadbaj o żyzność gleby, a roślina sama będzie wiedziała co sobie pobrać, co jej potrzebne" - mawiają rolnicy - ekolodzy.

Potrzeba ożywiania gleby staje się zrozumiała, kiedy uświadomimy się, że na 1 hektarze, w 20-centymetrowej warstwie roli żyje około 7,5 tony organizmów, w tym 3 tony bakterii i glonów, 3 tony grzybów, około 900 kg dżdżownic i 600 kg innych zwierząt (owadów, nicieni, ślimaków).

Mikroorganizmy glebowe umieszcza się na korzeniach roślin, dostarczają im kompletny zestaw substancji niezbędnych do życia. Jednocześnie tworzą wokół korzeni tzw. "filtr", który uniemożliwia przedostawanie się do korzeni roślin substancji niepożądanych, jak również nie pozwala im na pobieranie składników w nadmiarze ani na gromadzenie w tkankach substancji szkodliwych dla zdrowia ludzkiego (azotanów, azotynów, metali ciężkich, pierwiastków promieniotwórczych).

Nawożenie kompostem sprzyja zwiększaniu zasobów próchnicy w glebie, poprawia możliwości zatrzymywania w niej substancji pokarmowych i wody. Kompost to najtańszy i doskonały nawóz, zarówno w warunkach małej działki jak i w skali rolnictwa towarowego.

Zasada kompostowania materii organicznej wynika z obserwacji przyrody. Wszelkie odpadki roślinne i zwierzęce leżące na ziemi, dzięki procesom biochemicznym i działaniom organizmów glebowych, rozkładają się tworząc próchnicę.

Kompost można produkować z wszelkiego rodzaju odpadów organicznych pochodzących z gospodarstwa. Jest to głównie obornik, gnojówka, resztki roślinne, posiekane gałązki, słoma, chwasty (bez zawiązanych nasion), kora.

Z gospodarstwa domowego na kompost można przeznaczyć odpadki kuchenne, tj. obierzyny, fusy, skrupki jaj itp.

Do kompostu dodaje się również takie nawozy organiczne jak: mączka kostna, rybna, z krwi, nawóz ptasi, popieczarkowy (jeżeli nie zawiera pozostałości pestycydów).

Chwasty z nasionami należy kompostować osobno lub je palić, a popiół przeznaczyć na kompost. Spalić należy również rośliny porażone przez choroby.

W metodzie ekologicznej do kompostów dodaje się nawozy mineralne, ale tylko pochodzenia naturalnego tzn. nie przetworzone technologicznie, np. surowe skały (mączka bazaltowa lub bentonitowa). Dodatek wapnia, w postaci dolomitu, kredy lub magla jest często konieczny w celu podniesienia odczynu kompostu, a zatem i odczynu gleby.

Udział materiałów w kompoście powinien wynosić: resztki roślinne i odpadki kuchenne - 70 %, nawozy zwierzęce - 20 %, gleba - 10 %. Gdy kompost stosujemy na glebę lekką, piaszczystą, pożądane jest dodanie do przyzmy gliny; jeśli zaś gospodaruje się na glebach cięższych, zlewnych - piasku.

Miejsce przeznaczone pod przyzmę kompostową powinno być lekko zacienione, najlepiej przez brzozy, leszczynę lub czarny bez. Niekorzystne jest lokalizowanie przyzmy w sąsiedztwie akacji i drzew iglastych. Przy jej układaniu należy uwzględnić wzajemne proporcje poszczególnych składników. Najistotniejsza jest zawartość w masie organicznej węgla i azotu. Z uwagi na prawidłowość przebiegu procesów kompostowych

na każde 15-30 części węgla powinna przypadać 1 część azotu.

Budowę kompostu rozpoczyna się od warstwy drenażowej, która zapewni odpływ nadmiaru wody oraz umożliwi swobodny przepływ powietrza. Następnie układa się poszczególne składniki.

Zalecane wymiary przyzmy kompostowej: optymalna szerokość - 1,5 - 2,0 m, wysokość - 1,0, 1,2 m, długość - 1,5 m.

Najlepszą porą do zakładania kompostu jest wiosna lub wczesna jesień. Niewskazane jest zakładanie przyzmy zimą lub w okresie bardzo suchego lata.

Co 3 - 4 tygodnie należy sprawdzić wilgotność - z kilku miejsc pobieramy próbki i ściskamy w dłoni. Gdy dłoń jest sucha - to wilgotność jest niedostateczna i przyzmę należy zlać wodą. Gdy kompost jest zbyt mokry - przyzmę należy przerzucić. Czas jego dojrzewania zależy od pory roku, rodzaju materiału i staranności ułożenia przyzmy. Przewracanie jej przyspiesza dojrzewanie kompostu, które trwa od kilku tygodni do dwóch lat, najczęściej 6-9 miesięcy.

Objawem, że kompost dobrze się rozkłada jest namnożenie się dżdżownic, natomiast oznaką jego dojrzałości jest opuszczenie przez nie przyzmy.

Dojrzały kompost stanowi jednolitą masę, z wyglądu przypominającą torf, o zabarwieniu ciemnobrunatnym do czarnego i zapachu świeżo zaoranej lub leśnej gleby. Przy pocieraniu w dłoniach nie brudzi rąk. Takim kompostem można nawozić przez cały rok, jednak najlepiej jesienią.

inż. Jadwiga Próchniak

Dobra kiszonka - extra mleko

Średnie dzienne zapotrzebowanie krów mlecznych wynosi 15 kg suchej masy, w ciągu roku daje to 5,5 ton s. m. w tym 305 ton w postaci pasz objętościowych, a 0,5 - 2,2 ton treściwych. Okres zimowego żywienia wynosi 220 dni, zatem 60% pasz objętościowych należy wyprodukować i zakonserwować w okresie letnim.

Podstawowymi paszami w gospodarstwach o wysokiej produkcji mleka są kiszonki, sianokiszonki i pasze treściwe. W zależności od warunków glebowych, ilości opadów, wilgotności gleb kiszonki można produkować z:

- ✧ runi łąkowo - pastwiskowej,
- ✧ mieszanek strączkowo - zbożowych z trawami /GPS/,
- ✧ mieszanek lucerny lub koniczyny z trawami na gruntach ornych,
- ✧ kukurydzy.

Kiszonka z kukurydzy jest najbardziej ekologiczną, objętościową paszą w żywieniu krów mlecznych i opasów. Wg Kowalika 1998r. z 1 ha kukurydzy na kiszonkę w uprawie standardowej można wyprodukować 14235 kg mleka. W uprawie kukurydzy na kiszonkę ważne są cechy gospodarcze obecnie produkowanych mieszańców kukurydzy tj:

- ✧ wysoki plon suchej masy,
- ✧ duży udział kolb po 50 %,
- ✧ wysoka strawność wegetatywnych części roślin,
- ✧ zawartość suchej masy/30% / w całych roślinach w momencie zbioru.

Sposób na dobrą kiszonkę

1. Dobór odmiany do warunków glebowo-klimatycznych, przestrzegać zaleceń uprawowo - siewnych, zwłaszcza gęstości siewu.
2. Optymalny termin zbioru, gdy zawartość suchej masy w całej roślinie wynosi 28 - 30 %.
3. Wysokość koszenia nie powinna

być mniejsza niż 30 cm/ wyższe cięcie to większa koncentracja energii w kiszonce/.

4. Dobre rozdrobnienie /lepsza struktura paszy/ przy długości siewki 4-6 mm.
5. Napełnienie silosu lub formowanie przyzmy nie powinno trwać dłużej niż 2-3 dni z jednoczesnym dokładnym ubijaniem.
6. Natychmiastowe i szczelne przykrycie zakiszanej masy.
7. Starannie wybierać kiszonkę, unikać przywożenia na zapas.

W praktyce najczęściej popełnia się błędy.

- ✧ za gęsty siew,
- ✧ za wczesny zbiór, tym niższy udział kolb i skrobi w roślinach,
- ✧ niskie cięcie przy zbiorze, dużo zanieczyszczeń ziemią,
- ✧ niedokładne rozdrobnienie /ziarna kukurydzy muszą być uszkodzone/,
- ✧ wjeżdżanie ciągnikami prosto z pola na przyzmy/ zanieczyszczenia/,
- ✧ za słabe ubicie, niedokładne przykrycie /błędem jest że kukurydza tak się zakisi/.

Kukurydza należy do materiału łatwo kiszącego się więc wydawać by się mogło, że stosowanie konserwantów nie jest wskazane. Praktyka mówi inaczej. Jako całoroczna pasza w późniejszym okresie jej skarmiania następuje zjawisko "zagrzewania się" czyli wtórnej fermentacji, który wpływa ujemnie na jakość kiszonki i zdrowotność zwierząt.

Od dawna na rynku istnieje preparat do konserwacji kiszonek "Kemisile", który poprawia jakość i wartość pokarmową kiszonki z kukurydzy. Po zastosowaniu konserwantu zmniejsza się zawartość kwasu octowego w kiszonce. Stwierdzono wyższą zawartość węglowodanów i białka oraz większe pobieranie kiszonki przez zwierzęta. Preparat wpływa na stabilność tlenową kiszonki, czyli na wtórną fermentację, co pozwala na dłuższe jej przechowywanie w warunkach gospodarczych.

Obniża się zawartość kiszonki popsutej, którą trzeba wyrzucać /obniżenie ryzyka fermentacji tlenowej/

Kemisile - preparat do zakiszania i konserwacji zielonek paszowych na bazie kwasu mrówkowego został zastosowany w gospodarstwie Pana Skubisz Leszka z Antolina gm. Konstantynów - gospodarstwo specjalizujące się w produkcji mleka / 22 krów/. Rolnik zebrał kukurydzę z powierzchni 2,5 ha siewkarnią połową. Ścięta kukurydza układana na przyźmie, warstwy były polewane konserwantem w ilości ok. 2 l na 1 t. kukurydzy. Zabezpieczono kiszonkę folią.

Po 4 miesiącach skarmiania z pewnością można stwierdzić, że bardzo mała ilość kiszonki się zepsuła, a krowy bardzo chętnie wyjadały. Wygląd i zapach dobry.

W roku bieżącym rolnik planuje zwiększyć uprawę kukurydzy do 4,00 ha.

Opracowała:
Halina Kusznerczuk
PZDR Biała Podlaska

W Rejestrze Odmian znajdują się odmiany gryki: Hruszowska, Kora, Luba, Panda i Emka.

Uprawa gryki

Gryka uprawiana jest na cele konsumpcyjne i lecznicze. Nasiona nie zawierają glutenu, białko gryki pod względem wartości odżywczej i strawności jest cenniejsze od białka ziarna zbóż, dlatego nasiona mają zastosowanie do wytwarzania żywności specjalnej.

Gryka jest rośliną obcopolną, zapylaną przez owady. Potencjał plonowania gryki jest wysoki 4-5 t/ha. Na ograniczenie uprawy tej rośliny mają wpływ duże wahania plonów w latach uwarunkowane przebiegiem pogody i biologią kwitnienia. Czas otwarcia kwiatów zależy od temperatury i wilgotności powietrza, kwitną one krótko (1 dzień), dlatego warunki korzystne lub niekorzystne dla oblotu owadów decydują o liczbie zawiązanych nasion i wielkości plonu. Najczęściej w praktyce odsetek zawiązanych nasion w stosunku do wytworzonych kwiatów waha się od 10 do 40 % i dlatego plony gryki wynoszą od 0,6 do 1,5 t/ha.

Gryka może być uprawiana w plonie głównym, wtórnym oraz jako poplon na zielony nawóz. Dzięki wytwarzaniu obfitej masy nadziemnej ceniona jest w zmianowaniu jako roślina głuszająca chwasty i oczyszczająca w ten sposób pole.

Wymagania klimatyczne

Gryka spośród roślin uprawnych odznacza się największymi wymaganiami termicznymi.

Jest rośliną ciepłolubną wrażliwą na przymrozki. Nasiona zaczynają kiełkowanie w temp. 7-8 °C, jednak najlepsze i najszybsze wschody odbywają się w temp. ok. 12-16 °C. Najwyższe wymagania wodne występują od wschodów do początku kwitnienia. Gryka w fazie kwitnienia źle znosi pogodę upalną, jak również długotrwałe intensywne opady, które utrudniają oblot owadów i zapylenie kwiatów, natomiast pożądane są deszcze, ale krótkotrwałe. Gryka jest rośliną obojętną na długość dnia, jednak długi dzień sprzyja rozwojowi kwiatów, owoców i pędów bocznych.

Wymagania glebowe

Gryka udaje się prawie na wszystkich glebach z wyjątkiem podmokłych, zbyt suchych oraz bardzo żyznych. Wymaga jednak gleb o uregulowanych stosunkach wodno-powietrznych, zasobnych w składniki pokarmowe oraz o odczynie gleby pH 5,6- 6,5. Najlepsze do uprawy gryki są gleby należące do kompleksu żyniego bardzo dobrego, żyniego dobrego i żyniego słabego, jednak ze względu na niedobory wody w okresie największych potrzeb wodnych,

uprawa jej na glebach kompleksu żyniego słabego jest ryzykowna. Natomiast na glebach bardzo żyznych gryka wykazuje wzrost masy nadziemnej, co powoduje wylęganie i słabe wypełnienie nasion.

Przedplon

Najlepszymi przedplonami są rośliny: strączkowe (lubin żółty, seradela), motylkowe drobnonasiennne, okopowe (ziemniaki, buraki pastewne) oraz kukurydza. Do dobrych zaliczane są zboża ozime i jare. Nie zaleca się uprawiać gryki na oborniku oraz na nawozach zielonych. Wówczas rośliny są wysokie, słabo zawiązują nasiona i przedłużają okres wegetacji. Wartość przedplonowa gryki jest stosunkowo mała, ponieważ posiada ona dużą zdolność pobierania składników pokarmowych z gleby, dlatego rośliny następne powinny być intensywniej nawożone. **Uprawa gryki po gryce nie jest wskazana**, gdyż sprzyja rozprzestrzenianiu się chorób i szkodników oraz jednostronnemu wyczerpaniu gleby.

Uprawa roli

Sposób uprawy uzależniony jest od terminu sprzętu przedplonu. Po przedplonach wcześniej schodzących z pola należy wykonać pełny zespół uprawek uprawek późniejszych, a następnie orkę przedzimową. Natomiast po przedplonach późno schodzących (okopowe) zaleca się użycie kultywatora lub brony, a następnie orki przedzimowej. Wiosenną uprawę roli należy rozpocząć włókowaniem lub bronowaniem, po czym użyć kultywatora lub brony.

Nawożenie

Wielkość dawek nawozów fosforowych i potasowych uzależniona jest od zawartości składników pokarmowych w glebie i wynosi: fosforu 15-60 kg P_2O_5 /ha, potasu 20-80 kg K_2O /ha. Natomiast dawki nawozów azotowych zależą od żyzności gleby, przedplonu oraz częstotliwości nawożenia obornikiem i wynoszą 40-90 kg azotu/ha. Dawki powyżej 50 kg/ha należy dzielić na dwie części, pierwszą około 60-70 % zastosować przed siewem, pozostałą w okresie początku kwitnienia gryki.

Termin i ilość wysiewu

Gryka jest wrażliwa na opóźnienie terminu siewu. W naszym rejonie termin siewu przypada między **10-25 maja**. Należy pamiętać, że gryka jest wrażliwa na przymrozki, a wschody w niskich temperaturach się wydłużają i wzrasta zachwaszczenie.

Grykę można siać w szerokie rzędy (rozstawa 30-50 cm z pielęgnacją mechaniczną) lub w wąskie (rozstawa 13-15 cm) na głębokość 2-3 cm (gleba wilgotna) i 4-5 cm (gleba przesuszona). Ilość wysiewu w zależności od terminu

siewu, rodzaju kompleksu glebowego wynosi 35 - 40 kg nasion/ ha (szerokie rzędy), 70-90 kg/ha (wąskie rzędy), a dla odmiany Emka 120-140 kg nasion/ ha.

Pielęgnacja

Pielęgnowanie gryki zasianej w wąskie rzędy ogranicza się do stosowania brony przed wschodami. Zabieg ten jest uzasadniony w przypadku opóźnionych wschodów, gdy nastąpiło zaskorupienie gleby a zasiewy mogą ulec zachwaszczeniu. Siew w szerokie rzędy wymaga opielania w fazie: pełnia wschodów, tworzenie paków kwiatowych i pełnia kwitnienia.

Gryka jest wrażliwa na większość herbicydów zwalczających chwasty dwuliścienne z wyjątkiem preparatów zwalczających chwastnicę jednostronną (Kusagard 1,5-2,0 kg/ha, Fusilade 1,5-2,0 l/ha, preparaty te należy stosować, gdy chwasty znajdują się w fazie 1-4 liści, gryka w fazie 2-3 liści). Wrażliwość gryki na dany preparat zależy od: czynników atmosferycznych, rodzaju gleby oraz jej wilgotności. Dlatego w ograniczeniu zachwaszczenia szczególne znaczenie ma zwalczanie chwastów w roślinach przedplonowych oraz staranna uprawa roli.

Zbiór

W celu przyspieszenia dojrzewania i ułatwienia zbioru należy zastosować desykację preparatem Harvade w dawce 1,5-2 l/ha w fazie, gdy 60-70 % nasion jest o barwie brunatnej. Do zbioru kombajnem należy przystąpić około 15-20 dni po zastosowaniu preparatu.

Oprac. Kazimiera Kuresza

AGRONOM

JASIONKA 5, 21-200 PARCZEW
TEL.354-18-22, TEL/FAX 355-05-22

- ★ Pasze i koncentraty Hendrix
- ★ Nawozy Hydro
- ★ Śruta sojowa i rzepakowa
- ★ Wyposażenie budynków inwentarskich
- ★ Nasiona kukurydzy Novartis
- ★ Folia do kiszzonek
- ★ Doradztwo zootechniczne
- ★ Dostawy do gospodarstwa gratis

Nowo otwarty punkt sprzedaży w Łuzkach k/Łosic !

ZAPRASZAMY

WYGRAJ Z BANCOLEM!

BNM
AGRO POLAND
Sp. z o.o.

Kup Bancol!

Weź udział w sprzedaży promocyjnej!
Wygrasz samochód i wiele innych nagród!
Od 1 kwietnia do 31 lipca 2000 r.
razem z opakowaniem BANCOLU otrzymasz kupon.
Wypełnij go i wyślij do nas.
Szczegółowe informacje w sklepach.

SPRZEDAWCO!

Ty także masz szansę wygrać z BANCOLEM.
Każdy kupon podstempluj pieczętą sklepu.
Również na Ciebie czekają nagrody!
Główna nagroda to wycieczka zagraniczną:
Grecja, Izrael, Egipt, Dominikana, Maroko.

Wygraj z Bancolem!

Coraz więcej sadowników przekonuje się, że warunkiem ich dalszego rozwoju jest posiadanie nowoczesnej chłodni, pozwalającej przechować jabłka do czerwca a nawet dłużej. Konieczność podjęcia kosztownej inwestycji wymusza również rosnąca konkurencja owoców importowanych.

Postawili na nowoczesną chłodnię

Przekonali się o tym państwo Grażyna i Zbigniew Osakowie z Turowa powiat Radzyń Podlaski. Przejeli oni po rodzicach w latach 70-dziesiątych gospodarstwo ogólnorolnicze (ziemia głównie klasy III, IV) z tendencją w kierunku sadownictwa. W tym czasie gospodarstwo posiadało 2 ha sadu jabłoniowego, około 1 ha truskawek i 2 hektary ogórka. Obecnie prowadzą oni sad o powierzchni 13 ha, w tym 11 ha sadu jabłoniowego w wieku od 1 do 13 lat, 2 ha wiśni i około 2 ha truskawek. Pan Osak twierdzi, że uprawa truskawek nie jest już tak dochodowa jak w latach 70-tych i 80-tych, a prognoza na rok 2000 jest mało optymistyczna z uwagi na duże nasadzenia, oceniane na 2-3 krotnie wyższe niż latach ubiegłych. W sadzie jabłoniowym występują starsze odmiany: *Idared, Melrose, Gloster i Cortland*, z których powoli się rezygnuje. Z nowych odmian występują w nasadzeniach: *Szampion, Elstar, Elshof, Jonagold, Jonika, Jonagored, Jonagold Decosta, Elisa, Gala Must*. Państwo Osakowie doskonale wiedzą, że trafienie z odmianami w oczekiwania rynku to dzisiaj podstawowy warunek opłacalności produkcji sadowniczej.

Wychodząc naprzeciw współczesnym wymaganiom państwo Osakowie podjęli Integrowaną Produkcję Owoców.

Los sadownika zależy dzisiaj od tego, czy może ciągle inwestować a to wymaga coraz większych pieniędzy. Początkowo pan Osak przechowywał jabłka w budynkach gospodarczych zaadoptowanych do tego celu, a około 5 lat temu stanął przed problemem budowy nowoczesnej chłodni. Przed rozpoczęciem inwestycji pan Zbigniew podczas wyjazdów szkoleniowych zbierał informacje o różnych rozwiązaniach dotyczących chłodni z kontrolowaną atmosferą. Budynek przechowalni

pan Zbigniew postawił sposobem gospodarczym, przygotowując front prac dla firmy COLEX. Prace nad zainstalowaniem urządzeń chłodniczych trwały od końca kwietnia do 5 października 1997r. Chłodnię wybudowano w systemie ULO (ultra niskie stężenie tlenu), posiada ona 3 komory o łącznej pojemności **325 ton**. W komorach jabłka przechowywane są w skrzynkach, po 30 skrzynek na jednej palecie.

Budowa chłodni została sfinansowana w 50 % z linii kredytowej Młody Rolnik. Spłata przewidziana jest w ciągu dziesięciu lat. Pozostałe fundusze to oszczędności z lat ubiegłych, kiedy to, jak mówi pan Zbigniew, była lepsza koniunktura na jabłka, truskawki i ogórki.

Głównym zadaniem przechowywania jest stworzenie takich warunków, w których transpiracja i procesy dojrzewania będą zachodziły jak najwolniej. Łatwiej to uzyskać, wówczas, gdy owoce zebrano we właściwym terminie i odznaczają się wysoką zawartością wapnia. Najlepsze warunki przechowywania zapewnia kontrolowana atmosfera.

W systemie ULO utrzymywane jest obniżone stężenie tlenu na poziomie -1,5-2% objętościowo, podwyższone stężenie dwutlenku węgla do -2-2,5% objętościowo, reszta do 100% objętości to azot. Nie można jednak dopuścić do takiej sytuacji, by ilość tlenu spadła poniżej 1%. Nadmiar wydalanego dwutlenku węgla w czasie oddychania jabłek jest wypłukiwany. Do przechowywania owoców w takich warunkach konieczna jest bardzo wysoka precyzja pomiarów stężenia CO₂ i O₂. W tym celu stosuje się elektronicznie sterowane urządzenia analizujące i korygujące skład atmosfery przy wykorzystaniu komputera.

Z własnego doświadczenia pan Zbigniew twierdzi, że nieścisle są informacje o konieczności opróżniania komory maksymalnie w ciągu 14 dni.

Pan Zbigniew wydłuża ten czas do 2 miesięcy, lecz jak podkreśla, musi być w tym czasie włączony system chłodzenia. Dwie komory są otwierane w kwietniu (najpierw jedna a po opróżnieniu jej druga), zaś trzecia komora wcześniej, z uwagi na konieczność spłaty zaciągniętego kredytu.

Z sadu uzyskuje się średni plon w granicach 40 t z ha. Jabłka sprzedawane są na bieżąco na rynek wewnętrzny, a z dwóch pozostałych komór na rynek wschodni. Nie ma też większego problemu ze sprzedażą jabłek na giełdzie. Pan Osak spotkał się z przedstawicielami Giełdy Lubelskiej, którzy zaproponowali mu wejście w bliższy kontakt, lecz sprawa nie została jeszcze sfinalizowana.

Z początkiem kwietnia otwarta została druga komora chłodnicza i rozpoczęto sprzedaż jabłek po raz pierwszy z certyfikatem produkcji integrowanej, na giełdach krajowych. Dlatego też pan Zbyszek zastanawia się czy podjęcie integrowanej produkcji jabłek będzie miało wpływ na cenę owoców i powodzenie w handlu.

Państwo Osakowie chętnie informują zainteresowanych sadowników na temat rozwiązań technicznych dotyczących swojej przechowalni, udzielają wskazówek praktycznych.

W 1999 roku gościli w gospodarstwie Telewizję Lubelską, uczestników "Święta Kwitnącej Jabłoni", uczniów ze Szkoły Rolniczej w Leśnej Podlaskiej oraz wielu zainteresowanych sadowników. ■

Opracowali:
Elżbieta Kacprzak-Piwońska,
Marek Lewandowski.

Ogłoszenie

Wiesław Żmuda

zam. Kuraszew gm. Wohyń,
tel. (083) 311 61 30

Sprzedam 20 ton siana dobrej jakości

Informacje rynkowe

Ceny z targowisk w Polsce w okresie 17.04.2000-22.04.2000r.

Lp.	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemniaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Wołów	53	40	39	80	140	1,20
2.	Kujawsko-Pomorskie	Dobrzyń	56	-	60	60	130	1,00
3.	Łódzkie	Wieluń	50	40	50	80	170	1,00
4.	Lubelskie	Chełm	50	45	50	40	135	0,80
5.	Lubelskie	Biłgoraj	49	-	49	48	140	0,80
6.	Lubelskie	Piszczac	48	40	50	40	140	0,55
7.	Lubelskie	Ryki	56	45	54	48	180	0,70
8.	Lubelskie	Urszulin	50	48	55	35	120	1,00
9.	Lubelskie	Parczew	53	37	53	40	140	0,90
10.	Lubelskie	Zamość	50	32	50	43	155	0,85
11.	Lubuskie	Drezdenko	56	40	50	100	130	0,80
12.	Małopolskie	Grybów	56	48	55	50	160	0,80
13.	Małopolskie	Limanowa	60	40	56	65	180	1,00
14.	Mazowieckie	Siedlce	58	40	60	35	145	0,70
15.	Mazowieckie	Sokolów Podlaski	55	40	55	35	130	1,00
16.	Opolskie	Nysa	-	-	-	-	150	1,00
17.	Podkarpackie	Mielec	56	44	55	50	190	1,00
18.	Podkarpackie	Przemyśl	50	-	50	48	170	0,80
19.	Pomorskie	Starogard	58	-	53	70	120	1,10
20.	Pomorskie	Wejherowo	63	-	60	70	125	0,90
21.	Śląskie	Konieczpol	50	41	47	50	150	0,80
22.	Świętokrzyskie	Klimontów	45	38	48	35	130	0,80
23.	Warmińsko-Mazurskie	Szczytno	55	-	50	60	150	1,20
24.	Wielkopolskie	Konin	58	46	60	85	140	0,75
25.	Zachodnio-Pomorskie	Sławno	60	-	-	80	130	1,00

Ceny skupu mleka

Spółdzielnia Mleczarska w Białej Podlaskiej (na dzień 04.05.2000r.)

Klasa Extra – 1,10 zł / liter – przy zawartości tłuszczu – 3,8% , białka – 3,06%, z dopłatą dla członka i przy odbiorze bezpośrednio z gospodarstwa

Klasa I – 0,98 zł / liter – (z w / w dopłatami)

Klasa II – 0,70 zł / liter – (z w / w dopłatami)

NOTOWANIA CEN TARGOWISKOWYCH SPORZĄDZONE PRZEZ ODDZIAŁ WODR W GRABANOWIE

(Ceny w zł za jednostkę)

Lp.	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 08.05.2000 poniedziałek	Parczew 09.05.2000 wtorek	Piszczac 10.05.2000 środa	Radzyń Podlaski 10.05.2000 środa	Biała Podlaska 04.05.2000 czwartek	Łuków 04.05.2000 czwartek	Międzyrzec Podlaski 04.05.2000 czwartek
1.	Pszenica	dt	50 – 51	48-50	50	50 - 54	50-55	55-60	50-53
2.	Pszenżyto	dt	47- 48	45	45	48 - 50	40-50	50	45
3.	Zyto	dt	41 – 42	-	38 - 40	42	38-40	42	40
4.	Owies	dt	40 – 41	40	40 - 43	42	40	40	42
5.	Jęczmień	dt	50-52	45-48	52 – 55	51 – 53	55	55	-
6.	Mieszanka zbożowa	dt	45 – 47	43-45	43	44 - 48	48	45	42
7.	Ziemniaki sadzeniaki	dt	15 - 20	-	15	-	20	-	-
8.	Ziemniaki	dt	30– 35	15-20	25 – 30	30 – 35	30-40	25	25
9.	Prosięta 10-15 kg	para	120 – 130	-	130 – 140	150 – 160	150	140-160	140
10.	Prosięta pow. 15 kg	para	150 – 170	140 – 170	160 – 170	170 - 190	160-170	160-180	180
11.	Krowa	szt.	-	-	1400	-	-	-	-
12.	Krowa z cielakiem	szt.	-	-	-	-	-	1500	-
13.	Jaja	szt.	0.29-0.30	0.28-0.32	0.28 - 0.30	0.22 - 0.32	0.26-0.30	0.30	0.28-0.30
14.	Jabłka	kg	1.50-2.20	1.00-1.90	1.30 - 1.80	1.40 - 2.40	1.00-2.50	-	1.60-2.50
15.	Gruszki	kg	-	-	-	-	5.00-5.50	-	-
16.	Cebula	kg	0.60-0.80	0.80-1.20	0.50 - 1.00	0.60 - 0.70	0.30-1.00	0.60	-
17.	Czosnek	kg	-	-	-	-	8.00	-	-
18.	Czosnek	gl.	0.30-0.50	0.50-0.70	0.30 - 0.50	-	-	0.40-0.50	-
19.	Kapusta młoda	szt.	3.00	-	2.50	2.20 – 2.50	3.00	-	4.50
20.	Kapusta	kg	-	1.10	-	-	0.90-1.00	-	-
21.	Kapusta pekińska	kg	-	-	-	-	-	1.50	-
22.	Kapusta kiszona	kg	-	-	-	-	1.80	-	-
23.	Kalafior	szt.	3.50	-	-	-	-	-	5.00
24.	Ogórki kiszone	kg	-	-	-	-	2.00	-	-
25.	Ogórki	kg	4.00	3.50-3.80	4.40 – 5.00	4.00 – 4.50	3.80-4.50	3.00	3.50-4.00
26.	Pomidory	kg	6.00 - 9.00	6.50-8.00	8.50 – 10.00	6.50 – 9.00	7.50-11.00	7.00-9.50	9.00-10.00
27.	Pieczarki	kg	-	3.80-4.30	-	4.00 – 4.50	3.00-4.00	4.00	3.00-4.50
28.	Papryka	kg	-	-	-	-	16.00-17.50	-	-
29.	Marchew	kg	0.70 - 1.00	0.70-1.00	1.30	0.80 - 1.00	1.00-1.40	0.80	0.70
30.	Pietruszka	kg	2.50 - 4.00	2.50-3.00	-	-	5.50	-	-
31.	Miód	kg	11.00 – 13.00	-	13.00	-	13.00-15.00	14.00	-
32.	Buraki czerwone	kg	0.60-0.80	0.80-1.00	-	1.00 – 1.10	1.00	0.60	1.00
33.	Seler	kg	-	2.60-3.00	-	-	4.00	-	-
34.	Rzodkiewka	pęk	1.00	0.80-1.00	1.00	0.80	1.00	0.80-1.00	-
35.	Salata	szt.	0.80	-	0.80	0.50 – 0.60	0.80-1.00	-	0.60-1.00
36.	Szczypiorek	pęk	0.50	-	0.60 - 0.80	0.40	0.80-1.00	-	-
37.	Por	kg	2.50	3.00	-	-	3.00-4.00	-	-
38.	Ziemniaki młode	kg	2.50	-	3.00	-	2.80-3.00	-	-
39.	Ziemniaki	kg	-	-	-	-	0.80	0.60	-
40.	Orzech włoski	kg	-	4.00-5.00	-	-	-	-	-

Wisznice:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Parczew:	zboża	podaż duża	popyt duży
	prosięta	podaż mała	popyt duży
Piszczac:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt średni
Radzyń Podl.:	zboża	podaż b. duża	popyt duży
	prosięta	podaż duża	popyt b. duży
Biała Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Międzyrzec Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Łuków:	zboża	podaż duża	popyt mały
	prosięta	podaż duża	popyt mały

*Ceny detaliczne nawozów mineralnych nabywanych przez
rolników w latach 1991-1999 (w zł za 100 kg)*

Wyszczególnienie	1991 XII	1992 XII	1993 XII	1994 XII	1995 XII	1996 XII	1997 XII	1998 XII	1999 XII
Saletrzak 28% (N)	16,87	18,43	20,76	28,46	35,33	39,02	39,52	42,30	42,06
Saletra amonowa 33-34,5% (N)	17,43	17,44	21,15	28,21	35,66	39,36	41,36	43,74	41,32
Mocznik 46% (N)	20,96	21,33	26,25	34,84	46,64	49,34	52,46	53,52	53,18
Superfosfat pylisty 18% (P ₂ O ₅)	8,80	10,67	14,43	18,60	23,17	25,42	27,87	31,00	35,40
Superfosfat potr. granul. 46% (P ₂ O ₅)	25,09	29,42	37,25	48,91	54,53	64,86	75,86	83,08	85,28
Fosforan amonu 16% (N), 46% (P ₂ O ₅)	31,16	31,90	38,77	51,57	61,04	77,66	86,90	96,04	102,10
Polifoska 8% (N), 24% (P ₂ O ₅ i K ₂ O)	26,72	29,72	38,04	47,33	53,90	61,90	68,76	76,88	83,20
Sól potasowa 57% (K ₂ O)	15,25	16,74	19,75	25,42	30,58	35,52	42,22	45,74	52,86
Wapno tlenkowe 60% CaO	0,75	1,02	1,63	2,17	3,46	4,26	6,17	14,46	20,39

Zródło: Dane GUS

Poziom nawożenia i plony w 1999 roku (całe rolnictwo)

Województwa	NPK	CaO	Zboża ogółem	Pszenica
	w kg na 1 ha UR		plony w dt/ha	
Polska	87.4	104.2	29.6	35.0
Opolskie	128.4	200.8	39.7	42.0
Pomorskie	126.4	92.9	29.6	37.1
Kujawsko-Pomorskie	121.1	116.0	31.9	37.2
Wielkopolskie	117.4	121.3	33.5	40.2
Lubuskie	101.2	108.5	30.1	34.6
Zachodniopomorskie	93.3	185.4	33.3	39.9
Mazowieckie	78.8	52.7	24.4	29.3
Lubelskie	78.5	70.4	27.8	31.5
Podlaskie	78.5	64.2	23.5	26.7
Dolnośląskie	78.0	177.7	37.7	40.0
Małopolskie	74.5	107.1	29.1	29.9
Łódzkie	70.0	94.8	24.5	28.9
Warmińsko-Mazurskie	69.9	126.5	28.9	34.3
Świętokrzyskie	66.4	37.2	26.6	30.2
Śląskie	64.7	147.7	31.5	35.3
Podkarpackie	55.6	70.7	27.7	29.4

Zródło: Dane GUS

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego

ZBOŻA

(maj 2000 ceny w zł / dt)

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIEN	ŻYTO	PSZENZYTO
PPHU Wola –Pasze Spółka z o.o Biała Podl.	53,00	50,00	-	-
„Triticum –Agro”sp. z o.o. Zalesie	50,00 – 52,00	-	41,00 – 43,00	-
Młyn Biała Podl.	-	-	38,00 – 40,00	-
Mieszalnia Pasz J i Z Bajkowsy	50,00	48,00	-	47,00
KOJPASZ Dubica	50,00	48,00	-	47,00
Młyn Gospodarczy Parczew	52,00	-	40,00	-
Młyn Gosp. Komarówka Podl.	-	-	40,00	-
Młyn Twarowski Radzyń Podl.	50,00	-	-	-
PPP BACUTIL Bedlno	52,00	48,00	-	-
Gorzelnia Bojanówka	-	-	42,00	-
Gorzelnia Suchowola	-	-	42,00	-
Młyn Plon	50,00	-	-	-

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY

(04.05. 2000r. cena w zł / kg)

REJON PUNKT SKUPU	ZYWIEC WIEPRZOWY			ZYWIEC WOŁOWY			
	TUCZNIKI		MACIORY	BUHAJE		JAŁÓWKI	KROWY
	KL I	KL II		KL I	KL II		
Biała Podlaska							
Biała Podlaska –ZM Łuków	3,00			3,10-3,20		2,80	1,60-1,90
Parczew							
Parczew-ZM „ŁMEAT” Łuków	3,20		2,20-2,40	3,10-3,20		2,70-2,80	1,60-1,90
Radzyń Podlaski							
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wołyń	3,30		2,20	3,20-3,40		3,0-3,10	1,60-1,70
Łuków							
ZM Łuków	3,00		2,00-2,30	3,10		2,70-2,80	1,60-1,90

Ceny zboża na wybranych giełdach towarowych w Polsce i na świecie

Produkt	Kraj / Miasto	Cena w zł/t			
		17.01	14.02	20.03	17.04
Pszenica					
Konsumpcyjna	Warszawa	-	531,50	525,00– 527,50	527,00-528,15
Konsumpcyjna	Lublin	-	534,42	532,50	531,45
Paszowa	Poznań	-	505,00	-	530,00
Durum	USA	609,30	615,70	606,50	619,50
Miękka, 11%	Francja	499,20	496,30	477,50– 482,00	500,20-503,30
Konsumpcyjna	Niemcy	582,90	591,50	575,90	602,20
Jęczmień					
Paszowy (kraj)	Łódź	530,00	505,00	-	530,00
Paszowy (imp.)	Łódź	-	460,00	485,00	500,00
Paszowy	Francja	510,30	502,60	479,00	504,80

Czynniki wpływające na jakość surowca mięsnego

Dążenie Polski do integracji z krajami Unii Europejskiej wymaga od producentów trzody chlewnej poprawy mięsności tuczników. Ta zaś ściśle wiąże się z opłacalnością produkcji: ceny uzyskiwane za tuczniki o wyższej zawartości mięsa w tuszy są korzystniejsze dla producenta. Jednocześnie wyższa mięsność tuczników coraz częściej sprzyja występowaniu wad mięsa, które ograniczają jego przydatność technologiczną dla przemysłu mięsnego. Dlatego wraz ze wzrostem umięśnienia należy dążyć do utrzymania wysokiej jakości produkowanego surowca rzeźnego, jakim jest mięso wieprzowe. Najbardziej istotne cechy mięsa i gotowego produktu, na które zwraca się szczególną uwagę to jego barwa, wyciek soku, kwasowość, kruchość, soczystość, smak, zapach i marmurkowatość. Pogorszenie się jakości mięsa powoduje wyciek soku mięsnego, zbyt jasną barwę, dwubarwność i gorszą smakowitość.

Jakość mięsa zależy przede wszystkim od genotypu zwierzęcia oraz od warunków środowiskowych.

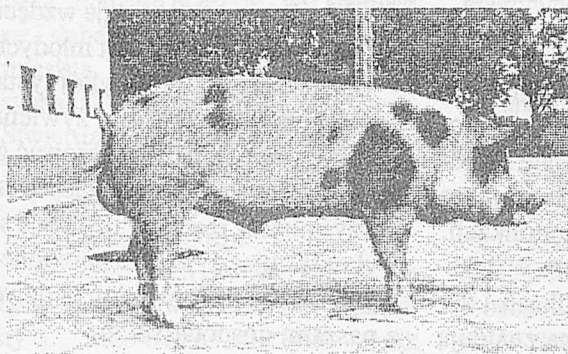
Główne czynniki środowiskowe, wpływające na jakość surowca rzeźnego to:

- żywienie,
- warunki odchowu,
- obrót przedubojowy,
- ubój i postępowanie z tuszami bezpośrednio po uboju.

Płeć, wiek i masa ciała nie wpływają zasadniczo na jakość pozyskiwanego surowca. Wynika więc z tego, że nie tylko producent ma wpływ na jakość mięsa, ale również w dużym stopniu przemysł mięsny. Istotny zatem jest sposób odbioru tuczników, ich transport do zakładów mięsnych i postępowanie podczas uboju.

Najczęściej spotykanymi odchyleniami jakościowymi mięsa są:

- Mięso wodniste PSE - blade, miękkie i ciekące. Ma mniejsze zdolności do wiązania wody, jest mało soczyste, a w czasie schładzania, przechowywania i peklowania występują jego ubytki. Może być ewentualnie użyte do wyrobu wędlin suchych, trwałych.

fot. Waldemar Krupa

Knur świni rasy 990

- Mięso kwaśne - charakteryzuje się niskim końcowym pH. Najczęściej spotyka się go u potomstwa po knurach rasy *Hampshire*. Podczas gotowania ulega stratom.
- Mięso RSE - wodniste, czerwone, ciekące.
- Mięso DFD - ciemne, twarde, suche, o wysokiej wodochłonności. Może być stosowane do wyrobu kielbas parzonych, przeznaczonych do szybkiego spożycia.

Z czynników genetycznych za jakość mięsa odpowiedzialne są dwa geny:

- recesywny gen wrażliwości na stres - HALLn powodujący występowanie wady PSE

- dominujący gen RE -, wpływający na występowanie mięsa kwaśnego

Najlepsze jakościowo mięso uzyskujemy od ras wielkich białych. Również rasa Duroc, odporna na stres, daje doskonałe mięso marmurkowane, soczyste i smakowite.

Z tego względu rasa ta doskonale nadaje się do krzyżowania z rasami o wysokiej zawartości zbyt chudego mięsa w tuszy, na przykład z rasą Pietrain.

Wadę PSE najczęściej spotyka się w mięsie tuczników po knurach rasy *Pietrain* oraz *landrace belgijskiej i niemieckiej*. Istnieje jednak możliwość utrzymania wysokiej jakości mięsa poprzez przestrzeganie kilku zasad:

- dobór do rozplodu ras pozbawionych genu stresowości dzięki możliwości identyfikacji genotypów;
- prawidłowe krzyżowanie towarowe ras bezstresowych z rasami, u których gen warunkujący stres może wystąpić;
- używanie do rozplodu knurów mieszańców ras Duroc i Hampshire z rasą Pietrain;
- prawidłowy przebieg zakupu i transportu zwierząt;
- właściwe postępowanie z mięsem po uboju.

Wzrost mięsności w połączeniu z wysoką jego jakością pozwoli naszym producentom zaistnieć na rynku krajowym i rynkach zagranicznych oraz zwiększyć opłacalność produkcji trzody chlewnej.

mgr inż. Czesława Mirczewska

Zyto w żywieniu trzody chlewnej

Produkcja żyta w naszym województwie jest duża i dlatego jego część powinna być zużyta na pasze. Żyto można stosować w żywieniu wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, a przede wszystkim trzody chlewnej.

Jest ono dobrym zbożem paszowym dla świń pod warunkiem, że przestrzega się określonych zasad skarmiania. Wprawdzie ziarno żyta pod względem właściwości smakowych i dietetycznych ustępuje ziarnu pszenicy i jęczmienia, to jednak układając prawidłowe dawki pokarmowe (z zachowaniem w nich właściwej proporcji żyta do innych pasz) można uzyskać dobre efekty produkcyjne w chowie trzody.

Żyto zawiera nieco mniej niż inne gatunki zbóż białka i włókna, ale wartość energetyczna oraz poziom lizyny jest wyższa. Pozostałe składniki pokarmowe są na takim samym poziomie jak w innych gatunkach. Należy jednak pamiętać, że w tłuszczu żyta tj. w jego zarodkach i zewnętrznej warstwie ziarna znajdują się alkilorezorcynole, które niekorzystnie wpływają na wątrobę. Mniej tych związków zawiera ziarno dobrze wykształcone i dorodne. Dlatego też mimo poprawnego składu chemicznego, ziarno żyta podane w dużych ilościach może powodować u świń (zwłaszcza młodych) zakłócenia w trawieniu, gorsze

wykorzystanie paszy, obniżenie tempa wzrostu oraz zmiany na skórze.

Czynniki antyżywniowe znajdujące się w życie, powodują uczucie sytości u świń, mimo małego trawienia. Jest to wynik wytwarzania w żołądku zwierząt dużej ilości śluzu, pod wpływem działania wody i kwasów trawiennych. Jednocześnie znacznie powiększa się objętość pobranej paszy. W efekcie nadmierne skarmianie żytem powoduje wzdęcia i kolki, głównie u zwierząt młodych.

Chcąc racjonalnie wykorzystać opisany gatunek zboża w żywieniu trzody chlewnej, należy stosować go w **prawidłowych proporcjach**. Najkorzystniejsze rezultaty uzyskuje się wykorzystując żyto jako komponent w mieszance treściwej lub w dawce z paszami gospodarskimi.

Zalecane ilości żyta w mieszance (w %):

- Lochy prośne - 10-20
- Tuczniaki 30-60 kg wagi:
 - mieszanki uzupełniające - 30
 - mieszanki pełnoporcjowe - 20-25
- Tuczniaki pow. 60 kg wagi:
 - mieszanki uzupełniające - 40-50
 - mieszanki pełnoporcjowe - 30-40

Przy żywieniu świń dawkami złożonymi z pasz gospodarskich, ilości śruty i otrąb żytnich w dziennych dawkach na 1 sztukę powinny wynosić:

- Lochy 0,5-1,0 kg,
- Tuczniaki lżejsze - 0,5 kg,
- Tuczniaki cięższe - 1,0 kg.

Śrutę żytnią można uszlachetnić poprzez: parowanie, gotowanie, parzenie lub choćby moczenie w wodzie.

Uszlachetnianie żyta jest szczególnie ważne w przypadku konieczności skarmiania większych jego ilości (tylko tuczniakami cięższymi). Wówczas dodatkiem poprawiającym strawność i wpływającym łagodząco na przewód pokarmowy jest siemie lniane lub marchew.

Nie zaleca się parowania otrąb, gdyż podczas zabiegu ulegają one zbryleniu i są trudno strawne dla zwierząt. Otręby można zwilżyć wodą bezpośrednio przed skarmieniem.

**Opracowała: Marianna Nekreś
ZDR Radzyń Podl.**

Serwatka w żywieniu trzody chlewnej

Serwatka mimo, że zawiera ok. 94% wody jest wartościową paszą w żywieniu trzody chlewnej z uwagi na zawartość białka o dużej wartości biologicznej, witamin i związków mineralnych.

Poza tym zasobna jest w cukier mlekowy, który w przewodzie pokarmowym zwierząt fermentuje ograniczając rozwój bakterii coli i przeciwdziałając kolibakteriozie.

Wiadomo, że 1 liter serwatki zawiera 0,07 j. o. i 5 gram białka ogólnego. W przybliżeniu można

przyjąć, że 10 litrów serwatki zawiera prawie tyle białka co 0,15 kg koncentratu lub 0,3 kg mieszanki treściwej pełnoporcjowej. Przyjmuje się, że 12 litrów serwatki jest równoważne 1 kg śruty jęczmiennej.

Serwatka winna być wykorzystana głównie w żywieniu tuczników, chociaż w mniejszych ilościach może być podawana warchlakom i maciorom. Średnie dzienne dawki serwatki na jedną sztukę wynoszą dla warchlaków 2-5 litrów, maciorom luznych nisko prośnym 6- 10 litrów

oraz tuczników 9-12 litrów. Bardzo ważne jest stopniowe przyzwyczajanie zwierząt do tej paszy. W okresie przyzwyczajania zwierząt do serwatki przez pierwszy tydzień należy ją rozcieńczyć wodą. Przy podawaniu zwierzętom serwatki czasami może się u nich pojawić lekka biegunka. Należy wówczas podawać im kredę pastewną lub mieszankę mineralną. Serwatka podawana zwierzętom powinna być albo świeża albo dobrze skwaszona.

Stosowanie witaminy C w żywieniu trzody chlewnej

Wielu naukowców uważa, że zdrowe, dobrze odżywione i właściwie utrzymane zwierzęta nie muszą otrzymywać pasz z dodatkiem witaminy C, ponieważ w odróżnieniu od człowieka same syntetyzują tę witaminę. Badania przeprowadzone w Instytucie Weterynarii wykazały jednak, że zawartość witaminy C we krwi świń jest wielokrotnie mniejsza od wielkości przyjętej za prawidłową.

U loch prośnych najniższy poziom witaminy C we krwi stwierdzono pod koniec ciąży, a u prosiąt obniża się on w miarę upływu czasu od wypicia ssiary. W przypadku prosiąt fakt ten można wyjaśnić ich niedojrzałością do wytworzenia tej witaminy. Natomiast przyczyn niskiej jej zawartości we krwi loch może być więcej.

Do najważniejszych z nich należy zaliczyć: niewydolność enzymatyczną wątroby, w której syntetyzowany jest ten związek i niedostatek podstawowego surowca do syntezy witaminy C jakim jest glukoza.

Ponadto stwierdzono, że lochy wykazujące niedobór witaminy C i poddane stresom wydają duże ilości tej witaminy w moczu. Poczynione obserwacje wykazały potrzebę przeciwdziałania niedoborowi witaminy C u świń.

Ustalono, że optymalna dzienna dawka witaminy C dla loch wynosi 2,5 g. Po 7 dniach podawania takiej właśnie ilości tej witaminy raz dziennie w paszach zaczyna wzrastać jej zawartość we krwi. Wzrost ten występuje do 14 dnia stosowania witaminy. Należy zaznaczyć, że witamina C należy do substancji o bardzo

małej toksyczności i jej szkodliwe przedawkowanie jest praktycznie niemożliwe. Konieczność stosowania ustalonej dawki witaminy C przez określony czas w celach profilaktycznych najlepiej można prześledzić na przykładzie choroby jaką jest **krwawienie pępowiny u prosiąt**. Objawy tej choroby występują u prosiąt bezpośrednio po urodzeniu i zerwaniu sznura pępowinowego, bądź do 3-4 godz. po urodzeniu. Zależnie od intensywności krwawienia prosię albo pada, albo jeśli przeżyje - jest anemiczne i słabe. Pępowina takich prosiąt jest mięsista, gruba i stercząca oraz nie zasycha jak bywa to u prosiąt zdrowych. Stwierdzono, że krwawieniu pępowiny można skutecznie zapobiec podając 2,5 g witaminy C ich matkom przez 14 dni przed porodem.

W chlewniach, w których w ten sposób podawano lochom witaminę C, zanotowano nie tylko zanik krwawienia pępowiny u prosiąt, ale także inne pozytywne rezultaty:

- zwiększenie odporności prosiąt na choroby wywołane przez bakterie,
- zmniejszenie się liczby prosiąt martwo urodzonych,

- mniejsza śmiertelność w pierwszych 3 tyg. życia,
- większa o 6 % waga prosiąt 3-tygodniowych,
- przeciwdziałła stresom,
- zadana przed ubojem poprawia jakość mięsa.

Biorąc pod uwagę te dodatkowe efekty należy uznać, że wszystkim lochom powinno się podawać witaminę C przed porodem, a tucznikom przed ubojem.

Gospodarzem, który potwierdził efektywność stosowania w żywieniu zwierząt witaminy C jest pan Mirosław Hryciuk z Hołodnicy gmina Rokitno. Jak stwierdza pan Mirosław, poniesione koszty na jedną lochę w wysokości 1,47 zł na zakup witaminy C zwracają się wielokrotnie. Jeden gram witaminy C kosztuje 0,042 zł. Można ją kupić w hurtowniach weterynaryjnych w opakowaniach 1 kilogramowych po ok. 42 zł /kg. Jeden kilogram witaminy C wystarczy dla 14 loch odchowujących dwa mioty rocznie.

Henryk Sawczuk
PZDR Biała Podlaska

Zwierzętom nie wolno podawać serwatki nadkwaszonej, gdyż może ona powodować schorzenia przewodu pokarmowego. **Serwatkę słodką** otrzymywaną przy produkcji serów żółtych należy przed skarmianiem **zakwasić** poprzez zadanie serwatki kwaśnej lub kwaśnego mleka. Natomiast z dużą ostrożnością należy skarmiać **serwatkę otrzymywaną przy produkcji kazeiny**. Zawiera ona silny kwas nieorganiczny / solny lub siarkowy/. Można ją zadawać bardzo ostrożnie tucznikom o ciężarze 60-80 kg w ilości 2 litrów na sztukę. W celu neutralizacji kwasów należy pamiętać o dodawaniu kredy pastewnej w ilości 25 gram dziennie na 1-go tucznika. Serwatka jest produktem

trudnym do przechowywania i transportu. **W miarę możliwości powinna ona być dowożona codziennie lub co drugi dzień.** Naczynia służące do transportu i przechowywania należy utrzymywać w bezwzględnej czystości. Dokładnie należy także czyścić koryta z resztek paszy zapobiegając ewentualnym zatruciom przewodu pokarmowego. Serwatka powinno karmić trzodę chlewną jak najczęściej rolników, a szczególnie ci, którzy mieszkają w pobliżu Zakładów Mleczarskich.

Rolnikiem, który stosuje serwatkę w żywieniu trzody chlewnej jest pan Stanisław Tur z Kol. Rokitno. Z gospodarstwa o pow. 12,31 ha. Sprzedaje rocznie ok. 70 tuczników i kilka sztuk młodego bydła rzeźnego.

Tucz prowadzi w oparciu o pasze własne z mniejszym udziałem koncentratów i serwatki uzyskując wagę tucznika ok. 100 kg w okresie do 5 miesięcy. Serwatkę zadaje wszystkim grupom trzody chlewnej począwszy od starszych prosiąt w ilości 2-10 litrów. I jak sam stwierdza, że od momentu stosowania w żywieniu trzody chlewnej serwatki nie ma problemów z chorobą obrzękową i innymi chorobami przewodu pokarmowego. Jak z powyższego wynika serwatka jest najtańszym środkiem profilaktycznym przeciw kolibakteriozom i paszą przynoszącą wymierne efekty produkcyjne w tuczu trzody chlewnej.

Henryk Sawczuk
PZDR Biała Podlaska

Bardzo duże znaczenie w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu krowy ma właściwe pielęgnowanie racic.

Pielęgnowanie racic

Zaniedbania w tym zakresie są przyczyną nadmiernego brakowania bydła, oraz powodują wyraźny spadek mleczności sięgający często 10-15 %. Racie odrastają z szybkością jednego centymetra miesięcznie. Nadmiernie wyrosnięte i wydłużone powodują, że obciążenie powierzchni racicy jest nierównomierne, największy nacisk wywierany jest na tylną część podeszwy i piętę. Przy takiej postawie ustawienie kończyny staje się nieprawidłowe, gdyż wzrasta napięcie ścięgien. Krowy leżą dłużej i częściej, a pod wpływem bólu przy poruszaniu się i wstawaniu jedzą pośpiesznie, zmniejsza się ich apetyt i tracą na wadze. Inną przyczyną zniekształceń i wyrosnięcia racic zwykle bywa niewłaściwy sposób utrzymania bydła, nieodpowiednie żywienie w okresie zimowym, a w szczególności niedobory składników mineralnych (wapnia i fosforu) w okresie żywienia pastwiskowego, zachwianie proporcji między białkiem a węglowodanami. Formowanie

racic jest zabiegiem pielęgnacyjnym, który powinien być wykonywany dwukrotnie w ciągu roku, wiosną i jesienią. Wiosną na 2-3 tygodnie przed wypasem pastwiskowym. Zwierzęta mają czas na przyzwyczajenie się do nowego prawidłowego położenia kończyn. W celu ułatwienia przeprowadzenia zabiegów związanych z pielęgnowaniem racic w każdym gospodarstwie zajmującym się chowem bydła powinien znajdować się poskrom z mocnych żelaznych rur lub gruby sznur. U zwierząt rosnących, młodych również niezbędne jest częste formowanie racic - u cieląt powinny być dokonywane co miesiąc a u młodego bydła co kwartał. Do zabiegów związanych z pielęgnowaniem racic potrzebny jest następujący zestaw przyrządów: cęgi do obcinania racic, dłuto, noże kopytowe lewy i prawy, stróg, tarnig, drewniany młotek, klocek lub deska. Przed przystąpieniem formowania racic należy zmniejszyć ich suchość przez wprowadzenie bydła do wody i wykonywać

następujące czynności:

- oczyścić racice z brudu łącznie ze szparą międzyracicową i umyć ciepłą wodą z dodatkiem środka dezynfekującego,
- postawić racicę na desce, oznaczyć kredą część przeznaczoną do usunięcia,
- obcinać za pomocą dłuta pobijanego drewnianym młotkiem nadmiernie wyrosniętą tkankę rogowa /zamiast dłuta i młotka używamy cęgów, tak przeciętne z grubsza racice wyrównuje się nożem i pilnikiem/,
- przy pomocy struga i noży usuwamy narośnięty róg i formujemy podeszwę racicy. Pielęgnację kończyny przez opiłowanie i wygładzenie tarnikiem ostre krawędzie racicy.

Przy obcinaniu jest jedna ważna uwaga żeby nie wycinać lub nie wystrugać za dużo rogu, zbyt cienka ścianka rogu lub podeszwy racicy może być narażona na odgniatanie i sprawiać ból zwierzęciu. Jeżeli w czasie korekcji skaleczymy racicę lub stwierdzimy w szparze między racicowej rany albo stany zapalne należy je zdezynfekować.

Krystyna Czerewko

Czy bydło mięsne ma szansę ?

Na terenie gminy Dębowa Kłoda jest wiele gospodarstw które ze względu na strukturę użytków rolniczych z dużym udziałem użytków zielonych spełniają wszelkie warunki dla produkcji żywca wołowego. Przykładem może być gospodarstwo pana Grzywaczewskiego we wsi Uhnin. Po uruchomieniu programu rozwoju bydła mięsnego w 1996r. rolnik skorzystał z kredytu na zakup jałówek cielných rasy hereford w ilości 10-ciu sztuk.

Wiele starań i pieniędzy kosztowało też przemodernizowanie gospodarstwa, urządzenie i rekultywacja pastwiska. Dobrze utrzymane pastwisko jest dla jałowizny źródłem najlepszej i najtańszej paszy. Założeniem zmian modernizacyjnych w gospodarstwie było jak zwykle podniesienie efektywności gospodarowania i zwiększenie dochodów

rolniczych. Zmiany były celowe z tego względu że gospodarując na kilkunastu ha gruntów IV i V klasy trudno było uzyskać zadawalające dochody z produkcji roślinnej.

Budynki gospodarcze nie mogły pozostać jednak puste. Odchów bydła mięsnego w tych warunkach z wielu względów wydał się

najodpowiedniejszym rozwiązaniem. Produkcja odpowiadała warunkom w gospodarstwie. Obsługa bydła mięsnego jest prosta i pozwala na spokojne prowadzenie smolbiznesu.

Już w drugim roku hodowli uwagę sąsiadów przyciągało pasące się pokaźne stado bydła rasy hereford,

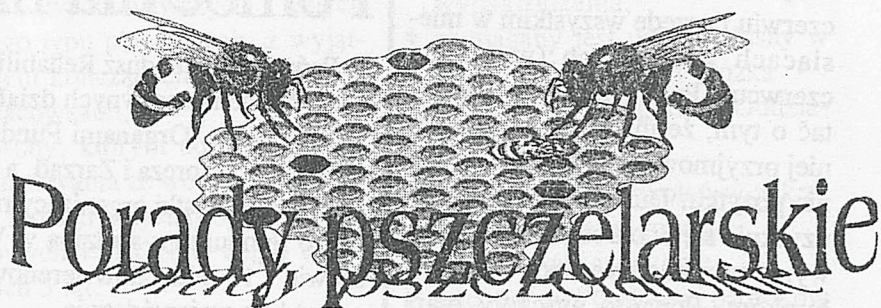
➔ jedyne w okolicy. Wątpliwości pojawiły się już przy pierwszej sprzedaży. Za wyprodukowany żywiec wołowy bardzo dobrej jakości rolnik spodziewał się dobrej ceny. Trafiał jednak na czas, kiedy trzeba było go sprzedać po cenie 3 zł za kilogram. Rynek mięsa wołowego obecnie wygląda tak, że nie prowadzi się oceny tusz w systemie EUROP a zróżnicowanie cen ze względu na jakość żywca jest minimalne. Nie ma też u nas tradycji spożywania wołowiny. Kupowana na rynku wołowina stosowana jest jako dodatek do kielbas a ta nie musi być najwyższej jakości. Brak na rynku skupu interwencyjnego i preferencji eksportowych a dopłaty do bydła mięsnego istnieją w bardzo okrojonej formie.

Nowe trudności pojawiły się z chwilą kiedy znalazł się kupiec na byczka hodowlanego. Okazało się że Związkowi Hodowców Bydła nie powierzono odpowiedzialności za ocenę bydła mięsnego. Nie było też możliwości sprzedaży byczka do dalszego chowu. Po wielu staraniach udało się uzyskać licencje na stado podstawowe 9 szt. krów rasy *hereford* aktualnej od 2000 r.

Wydaje się wreszcie, że po pokonaniu wielu trudności rolnik ma szansę na utrzymanie wybranego kierunku produkcji. Konieczne jest jednak wsparcie tej produkcji przez dopłaty eksportowe, skup interwencyjny, subwencje dla producentów, dopłaty do stada podstawowego, premiowanie jakości. Wtedy Gospodarstwo pana Grzywaczewskiego będzie miało szansę rozwoju. Na rynku będziemy mieli wołowinę lepszej jakości. Przecież wołowina unijna jest dwa razy droższa.

Na razie, aby uzupełnić braki w budżecie, młody rolnik prowadzi - sklep spożywczy

Elżbieta Andrzyk
PZDR w Parczewie

Wymiana matek pszczelich - podstawowy zabieg w gospodarce pasiecznej

O wysokości zbiorów miodu w każdej pasiece rozstrzyga w sposób istotny obfitość pożytków. Jednakże w tych samych warunkach pożytkowych poszczególne rodziny pszczoły gromadzą różne jego ilości. Tego rodzaju zmienność w praktyce pszczelarskiej jest czymś naturalnym, ale świadczy dobitnie o różnicowaniu się możliwości produkcyjnej rodzin pszczoły. Zależą one od wielu czynników, które staramy się odpowiednio kształtować dogłębnie pasieki, ale nasze **powodzenie jest uwarunkowane w głównej mierze tym, jak w rodzinie pszczoły wypełnia swoją rolę matka pszczoły. Na jej właściwościach opiera się przede wszystkim wartość użytkowa pszczoły.** Tylko matki młode i jakościowo dobre gwarantują wysoki poziom produkcji miodowej. Wiele naszych pasiek nie spełnia tego warunku, co stoi w oczywistej sprzeczności z opłacalnością gospodarki pasiecznej.

Jakość matek dotyczy dwóch sfer: sprawności fizycznej oraz zdolności przekazywania wartościowych cech córkom robotnicom, które stanowią bezpośrednią siłę produkcyjną rodziny pszczoły. Pożądane cechy mogą rozwijać się w pełni wtedy, gdy są uwarunkowane dziedzicznie. Dlatego sprawą podstawową racjonalnego użytkowania pszczoły jest doskonalenie ich pod względem genetycznym - przez selekcję. Wychodzimy z założenia, że co jest dobre, to rodzi również dobre. **Selekcja daje**

potomstwo wydajniejsze, mniej skłonne do rojenia się, łagodniejsze, odporniejsze na choroby.

Okres użytkowania matek pszczoły w naszych warunkach pożytkowo-klimatycznych wynosi 2-3 lata. Zapewnienie dobrych matek można osiągnąć przez ich racjonalną wymianę. Zabieg ten powinien być w gospodarce pasiecznej tak oczywistą czynnością jak poszerzanie gniazd czy dokarmianie pszczoły. Oczywiście jest, że staramy się zawsze wymieniać matki na lepsze. Trzeba więc zaopatrywać się w materiał hodowlany u uznanych hodowców, a jeśli prowadzi się wychów we własnym zakresie, należy hodoować matki zawsze od najlepszych pszczoły w pasiece (miodnych, łagodnych, niezbyt rojliwych).

Częsta wymiana matek w pasiece ze względów zdrowotnych i produkcyjnych jest nieodzownym elementem prawidłowo prowadzonej gospodarki pasiecznej. Z uwagi na nasilenie się w znacznym stopniu występowania groźnych chorób pszczoły takiej wymiany można dokonywać corocznie.

Praktycznie każdy pszczelarz powinien być po trosze hodowcą. Techniczna strona wymiany to wyłapanie matki starej i poddanie po upływie jednej lub kilku godzin matki młodej. Nie ma absolutnie pewnych technik poddawania. Unasiennione matki lepiej przyjmowane są do rodzin pozbawionych młodego

dok na s. 20 ➔

Wieści”

pomocy społecznej, zakładach opiekuńczych, domach dziecka i z tego powodu pozbawione są prawa do zasiłku pielęgnacyjnego.

Ich miesięczne dochody nie mogą przekroczyć:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka wspólnego gospodarstwa domowego;
- 75% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osób samotnych.

Warunki dofinansowania:

- w przypadku, gdy wartość przedmiotu lub naprawy jest równa limitowi kasy chorych- dofinansowanie pokrywa do pełnej kwoty limitu kas chorych udział własny osoby niepełnosprawnej w kosztach zakupu lub naprawy przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych środków technicznych;
- w przypadku, gdy wartość przedmiotu i naprawy przekracza limit kas chorych- dofinansowanie pokrywa do pełnej kwoty limitu kas chorych udział własny osoby niepełnosprawnej oraz w części ponad limitem - wartość przedmiotu do 150% limitu kas chorych.

Realizatorzy programu- Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

2. Pomoc w zakupie sprzętu komputerowego

Adresatami programu są osoby niepełnosprawne z powodu braku lub znacznego niedowładu obu kończyn górnych:

- w wieku aktywności zawodowej z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności,
- dzieci i ucząca się młodzież w wieku do 26 lat z przyznanym zasiłkiem pielęgnacyjnym.

W programie nie mogą uczestniczyć:

- osoby, które w przeszłości, korzystając ze środków PFRON, naruszyły warunki zawartych umów lub nie wywiązały się z podjętych zobowiązań,
- dzieci i młodzież niepełnosprawna

przebywająca w ośrodkach szkolno - wychowawczych i innych tego typu placówkach, z wyjątkiem kończących naukę w tych placówkach,

- osoby, którym udzielono dofinansowania ze środków PFRON w ramach innych programów celowych PFRON w ciągu ostatnich 5 lat.

Warunki dofinansowania:

- maksymalna kwota dofinansowania zakupu sprzętu komputerowego wraz z oprzyrządowaniem, nie może przekraczać dziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia,
- wymagany jest udział własny - co najmniej 10% ceny sprzętu.

Realizatorzy programu- Oddziały PFRON.

3. Pomoc w zakupie wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym

Adresatami programu są osoby niepełnosprawne, u których dysfunkcja jednej lub obu kończyn dolnych z jednoczesną dysfunkcją jednej lub obu kończyn górnych, uniemożliwia poruszanie się na wózku inwalidzkim o napędzie ręcznym:

- z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dzieci i ucząca się młodzież w wieku do 26 lat z przyznanym zasiłkiem pielęgnacyjnym,
- dzieci uznane przez publiczny zakład opieki zdrowotnej za niepełnosprawne, które przebywają w domu dziecka lub innej placówce opiekuńczej - wychowawczej i z tego powodu pozbawione są prawa do zasiłku pielęgnacyjnego.

W programie nie mogą uczestniczyć:

- osoby, które w przeszłości naruszyły warunki umów zawartych z PFRON,
- osoby, którym udzielono dofinansowania ze środków PFRON na zakup wózka inwalidzkiego w ramach programów celowych PFRON w ciągu ostatnich 5 lat.

Warunki dofinansowania:

- maksymalna kwota dofinansowania zakupu wózka inwalidzkiego nie może przekroczyć

dziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia,

- wymagany jest udział własny w wysokości 10% ceny wózka
- Realizatorzy programu- Oddziały PFRON.*

4. Finansowanie szkoleń w zakresie nauki języka migowego

Adresatami programu są:

- pracownicy PCPR-ów, ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji, dla których znajomość języka migowego jest potrzebna w pracy zawodowej (warunek uczestnictwa - skierowanie wystawione przez pracodawcę),

- tłumacze języka migowego, w celu nabycia lub podwyższenia kwalifikacji zawodowych (warunek uczestnictwa - uprawdopodobnienie, że osoba ta będzie świadczyła usługi tłumacza języka migowego),

- pełnoletnie osoby niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu słuchu lub mowy (warunek uczestnictwa - udokumentowanie powstania głuchoty w okresie pełnoletności),
- program obejmuje dofinansowanie kosztów szkolenia, a w przypadku szkoleń stacjonarnych, również kosztów zakwaterowania i wyżywienia.

Realizatorzy programu - organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych z uszkodzeniem narządu słuchu i mowy

Wnioski należy składać od 10 kwietnia do 31 maja każdego roku. Te, które nie zostały załatwione pozytywnie wyłącznie z braku środków finansowych PFRON, podlegają ponownemu rozpatrzeniu i realizacji w następnych okresach, po ich uprzednim uaktualnieniu. Bliższych informacji udziela:

PFRON Oddział Lubelski:
ul. Tetmajera 2120-362 Lublin
Tel. 744 36 01, wew. 112 -
programy: "Komputer dla
Homera" i "Pegaz", wew.111 -
program "Drogowskaz",
E- mail <http://www.ffm.lublin.pl/pfron/index.htm>

ActaraTM

*Pozbądź się
na TARCZYwego
szkodnika*

Actara 25 WG to nowoczesny preparat z grupy neonikotynoidów, który w dawce 80 g/ha zapewnia:

- ◎ wysoką skuteczność zwalczania larw i chrząszczy stonki ziemniaczanej.
- ◎ natychmiastowy efekt połączony z długotrwałą ochroną ziemniaka co pozwala na przeprowadzenie jednego zabiegu
- ◎ skuteczność w szerokim zakresie temperatur
- ◎ bezpieczeństwo człowieka i środowiska naturalnego dzięki niskiej dawce i nowoczesnej formie użytkowej granul do sporządzania zawiesiny wodnej.

Dodatkowych informacji udziela:

Novartis Poland Sp. z o.o., Sektor Ochrony Roślin
ul. Równoległa 9a, 02-237 Warszawa
tel. (22) 573 91 00

 NOVARTIS

Agroturystyka w powiecie łukowskim

Czasy, w których nam przyszło żyć są bardzo złożone. Z jednej strony otwierają się przed społecznością na wsi niewyobrażalne horyzonty wiedzy i postępu, a z drugiej strony nastąpiło pogorszenie sytuacji finansowej. Zbiegło się to z poszukiwaniem dodatkowych zajęć przez rolników i ich rodziny.

Jednym ze źródeł dochodu jest prowadzenie działalności agroturystycznej. W ostatnich latach ludzie z miasta coraz chętniej wypoczywają na wsi. Maleje natomiast zainteresowanie wyjazdami do dużych ośrodków wypoczynkowych. W małych obiektach bowiem rodzaj i zakres świadczonych usług jest dostosowany do indywidualnych potrzeb turysty.

Turystyka wiejska jest tą formą wypoczynku, która umożliwia spędzenie urlopu w bezpośrednim kontakcie z przyrodą, w miłej atmosferze środowiska wiejskiego oraz pozwala na pełen komfort psychiczny i fizyczny.

W powiecie łukowskim widzi się duże szanse na dalszy rozwój agroturystyki. Spowodowane jest to bliskością Warszawy, oddalonej od Łukowa około 120 km. Na terenie powiatu jest wiele miejsc mówiących o historii i kulturze mieszkańców.

Tradycje powiatu łukowskiego

Ziemia Łukowska znana jest z dwóch szlaków turystycznych: Sienkiewiczowskiego i Kleberga. Henryk Sienkiewicz urodził się w Woli Okrzejskiej, spędził tutaj dzieciństwo i młodość, a piękne krajobrazy Ziemi Łukowskiej zapisał w swojej twórczości. Można odwiedzać miejsce urodzin pisarza w Woli Okrzejskiej-muzeum, kopiec w Okrzeji usypany przez społeczeństwo w okresie międzywojennym ku czci pisarza oraz w Wojcieszkowie grób żony Sienkiewicza. Szlak Kleberga z okresu kampanii

wrześniowej z 1939 roku wiedzie on z Kocka poprzez Serokomlę, Wojcieszków, Konorzatkę, Adamów i Wolę Gułowską.

Na terenie powiatu występują unikatowe w skali europejskiej i światowej złoża amonitów. Około 35 % to kompleksy leśne, bogate w faunę i florę. Obejmujące Rezerваты "Jata", "Topór", "Las Wagramski".

Atrakcją jest czyste i świeże powietrze, ukwiecone łąki, cisza i czysta woda w naszych rzekach /Czarna, Bystrzyca, Krzna/. Agroturystyka na Ziemi Łukowskiej zaczęła się rozwijać od 1996 roku. Pierwsze gospodarstwa pojawiły się w gm. Adamów - było ich 7. W następnych latach przybywa ich, w 1999 roku było już 19, na terenie gm. Adamów - 5, Serokomla - 2, Wojcieszków - 3, Trzebieszów - 2, Łuków - 5 i Stoczek Łukowski - 2.

Do gospodarstw przyjeżdżają turyści w większości z Warszawy oraz Śląska. W dwóch przebywali również turyści z USA i Niemiec.

Byli to goście, których kontakt ze wsią był dotychczas niewielki. Poznali z bliska pracę w gospodarstwie rolnym oraz warunki życia na wsi.

Z obopólną korzyścią

W tej dziedzinie, jak wszędzie istnieje konkurencja i dlatego aby pozyskać gości należy stworzyć jak najlepszą ofertę.

Na dobrą jakość oferty składa się atrakcyjna okolica, dobre warunki mieszkaniowe, smaczne posiłki, możliwość korzystania z różnych form kulturalnych i rozrywkowych i czyste powietrze.

Przyjmowanie turystów daje dodatkowe zajęcie dla wielu mieszkańców wsi, nie tylko dla rolników. Potrzebna była współpraca i organizacja lokalna. Bywa również tak, że kto inny udziela noclegów, a kto inny żywił turystów. Żywnienie

gości odbywało się w oparciu o produkty z własnego gospodarstwa: mleko, świeże owoce i warzywa, jaja, drób, chleb - wypiekany przez rolniczki. Często goście pomagają w pracach polowych przy zbiorze wiśni, żniwach w zamian za wynagrodzenie lub obniżenie ceny pobytu.

Wielu turystom pobyt na wsi pozwolił psychicznie wrócić do własnych korzeni.

Rozwój turystyki w naszym powiecie przyczynił się do pełniejszego wykorzystania i ożywienia niektórych obiektów np.: Domów Kultury w Trzebieszowie i Woli Gułowskiej. Rozwój infrastruktury: telefony, drogi mają niemały wpływ na zapewnienie dopływu gości.

Obecnie wszystkie gospodarstwa agroturystyczne naszego powiatu dysponują telefonami. Turyści, nawet ci poszukujący bezpośredniego kontaktu z naturą, nie chcą się pozbawić możliwości korzystania z dobrodziejstw cywilizacji.

Pamiętać o promocji

Przy podejmowaniu przez rolnika decyzji o przystąpieniu gospodarstwa do prowadzenia działalności agroturystycznej w pierwszych latach nie należy liczyć na duże zyski, powiększają się one w miarę poprawiania się oferty i jakości usług.

Każde z gospodarstw stara się pozyskać stałych gości oraz odpowiednio rozpropagowuje własne kwatery. Co roku część rolników prezentuje własne gospodarstwa na Jarmarku Agroturystycznym, który odbywa się przed Domem Chłopa w Warszawie w maju.

Na pewno warto przyjeżdżać i wypoczywać na Ziemi Łukowskiej. Zachętą niech będą słowa zaczerpnięte z folderów agroturystycznych naszych gospodarstw; "za górami za lasami, w pewnej wiosce jak ze snu, stoi sobie taki domek, gdzie wypocząć możesz Ty".

mgr inż. Teresa Wypych

Jedna z wielu...

Pani Leokadia Nitychoruk z Wólki Polinowskiej gm. Konstantynów jest dobrze znaną osobą. Umiejętność haftowania, tkania na drutach, wyszywania były przekazywane na wsi z pokolenia na pokolenie. Pani Nitychoruk pomimo pracy w gospodarstwie znajdowała czas by zachęcić do tych robótek i inne kobiety z Podlasia. Obecnie, pomimo tego, że jest emerytką, bierze czynny udział w festynach, wystawach, kiermaszach, dożynkach i innych uroczystościach.

Opowiem krótko o Pani Leokadii, aby zapoznać inne osoby z jej inwencją twórczą.

Tkaczka, śpiewaczka, twórczyni obrzędowej plastyki, twórczyni o długoletnim stażu pracy twórczej, wychowywała się w rodzinie kulturowej tradycji życia dawnej wsi. Od najmłodszych lat interesowała się

dawną obrzędowością i zwyczajami, śpiewała pieśni, a także uczyła się rękodzieła. Poznała typowe dla regionu techniki tkackie. W młodości na uroczystościach wiejskich prezentowała swój kunszt śpiewaczy. Potem z mężem Walerianem założyła wiejską kapelę. Pani Leokadia gra na bębnie i śpiewa, a mąż gra na harmonii. Grywali na wiejskich zabawach. Od lat 70-tych uczestniczyli w imprezach ludowych.

Od 1976 roku, twórczyni należy do STL (Stowarzyszenie Twórców Ludowych). Uzyskała wiele głównych nagród na Przeglądach Kapeli i Śpiewaków Ludowych w Białej Podlaskiej w latach 1976-1992. Na XV Ogólnopolskim Festiwalu Kapeli i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu, uzyskała II nagrodę. Leokadia Nitychoruk jest jedną z najbardziej aktywnych twórczyń ludowych w

woj. lubelskim. Wraz z kierowanym przez nią zespołem śpiewaczym kilkakrotnie prezentowała podlaskie widowiska obrzędowe. W 1987 roku "Korowaj podlaski" wystawiany był w Teatrze Kwadrat w Warszawie.

Twórczyni ma w repertuarze, autentyczne, tradycyjne pieśni zalotne, dożynkowe, kolędy ludowe, przyśpiewki weselne. Od wielu lat bierze udział w konkursach "Sztuka ludowa Południowego Podlasia". Przedstawia w nich pasiaste i wieloniciowe tkaniny, chodniki. Znana jest także z wypieku wspaniałych *Korowajów* weselnych zdobionych "szyszkami" z ciasta. Uzyskała wiele nagród, a jej prace znajdują się w zbiorach Muzeum Okręgowego w Białej Podlaskiej. Twórczość Leokadii Nitychoruk prezentowano w prasie lokalnej i programach telewizyjnych poświęconych kulturze ludowej.

Na podstawie wywiadu z Leokadią Nitychoruk opracowała Zofia Pawłowicz

Konkurs "ZIELONE LATO" 2000 ogłoszony

Chciałabym poinformować gospodarstwa świadczące usługi agroturystyczne o ogłoszeniu kolejnej, już siódmej edycji konkursu agro - ekoturystycznego "Zielone Lato" 2000.

Konkurs to prowadzona od siedmiu lat akcja antenowa Redakcji Rolnej programu I Polskiego Radia i prasowa tygodnika "Gospodyni". Patronat nad tegorocznym plebiscytem objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi - p. Artur Balasz. Sprzymierzeńcami akcji są także: Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa p. Mirosław Mielniczek, Prezes Krajowej Rady Izby Rolniczych p. Józef Waligóra oraz Dyrektor Generalny, Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych p. Konrad Tomaszewski. Współorganizatorami są Ośrodki Doradztwa Rolniczego oraz Stowarzyszenia Agroturystyczne.

Główne cele konkursu to promocja agroturystyki, pracy rolnika

i zwyczajów kulturowych wsi a także podniesienie standardu oferowanych usług.

Konkurs rozstrzygany jest w dwóch etapach: lokalno - regionalnym i krajowym. Na szczeblu lokalno - regionalnym komisję konkursową powołuje Dyrektor Regionalnego Centrum Doradztwa Rolniczego i Obszarów Wiejskich lub lokalnego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w porozumieniu z działającym na danym terenie Stowarzyszeniem Agroturystycznym. Na szczeblu krajowym Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jury, któremu przewodniczy kierownik Redakcji Rolnej I programu Polskiego Radia S.A.

Kryteria brane pod uwagę przy ocenie gospodarstw agroturystycznych są następujące:

→ Urządzenie i funkcjonowanie gospodarstwa (stan porządkowy, bezpieczeństwo i komfort wypoczynku),

- Jakość świadczonych usług (dostępność informacji o gospodarstwie, estetyka pomieszczeń dla turystów),
- Ekologiczny system oddziaływań: środowisko - człowiek (szambo, oczyszczalnia, utylizacja ścieków, gromadzenie odpadów, ich kompostowanie),
- Standard gospodarstwa (estetyka otoczenia, higiena żywienia i pomieszczeń, wyposażenie gospodarstwa itp.),
- Zdrowa żywność, gospodarstwa z atestem Ekolandu,
- Inwestycje w gospodarstwie związane bezpośrednio z prowadzoną działalnością agroturystyczną (modernizacja budynku, wypożyczalnia sprzętu, przygotowanie terenu do zabaw dla dzieci wczasowiczów itp.),
- Konkurencyjność ceny,
- Szczególne atrakcje związane z

Inspektor Pracy doradza, informuje i ostrzega przed zagrożeniami **Przechowywanie maszyn i narzędzi może być niebezpieczne**

5-letnia Kasia poniosła śmierć przygniecioną przez opryskiwacz, który się przewrócił.

7-letni Krzysio uciekając przed goniącym go kolegą, wpadł na pozostawione na podwórku brony. Zęby bron spowodowały kilka bolesnych ran.

9-letni Antoś chciał zatrzymać upadającą opartą o poddach, listwę nożową. Okaleczył palce prawej ręki, ponieważ nie było na niej osłony zabezpieczającej.

10-letnia Jola grając w piłkę okaleczyła prawą rękę o nie zabezpieczoną zęby pity tarczowej, która ustawiona była na środku podwórka, gdzie bawiły się dzieci.

42-letni Kazimierz uszkodził palce i stopę lewej nogi. Prowizoryczna podpora przy jednoosiowym rozrzutniku obornika nie zapewniła

bezpieczeństwa. Człowiek nie był zdolny do pracy 2 miesiące.

72-letnia Aniela zsunęła się ze snopków ułożonych w stodole i spadła na młocarnię. Uszkodzony kręgosłup wyeliminował ją z pracy na kilka miesięcy.

Oto przykłady, gdzie nieprawidłowo przechowywane maszyny i urządzenia przyczyniły się do powstania wypadków i urazów. Kasia poniosła śmierć, ponieważ teren, na którym ustawiony był opryskiwacz miał zbyt duży spadek. Nawet listwa zabezpieczająca przed

przewróceniem nie zapewnia stabilności maszyny. Krzysio okaleczył się zębami bron pozostawionych niemal na środku podwórka - zębami do góry. Antoś zranił rękę, ponieważ listwa nie była zabezpieczona osłoną i pozostawiona na podwórku po zaskoczonych pracy. Jola uszkodziła rękę, bo nie osłonięto tarczy piły. Kazimierz sam zastosował prowizoryczną podpórę, gdyż oryginalna była uszkodzona. Nie równy teren przyczynił się również do niezachowania stabilności rozrzutnika.

dok na str 25

"Wsi spokojna, wsi wesota...:"

Tereny nadbużańskie, to okolice jeszcze nie odkryte turystycznie. Malowniczy krajobraz z rozległymi łąkami, lasami liściastymi, mieszanymi i iglastymi, czyste powietrze i przyroda, oraz słowiańska gościnność, to walory tej nadgranicznej enklawy. Dolina Bugu nie jest jednolita. Na terenie gmin Sławatycze i Kodeń można wyróżnić kilka odcinków doliny rzeki o różnym krajobrazie; od podmokłych łąk porośniętych kępami wierzb, do wysokiego brzegu Bugu, porośniętego karłowatymi sosnami. Historia tych ziem sięga XV wieku i przetrwała w postaci starych zabytkowych kościołów, cerkwi, chat, staropolskich pieśni i obrzędów ludowych. Dominujące na terenie Kodnia i Sławatycz rolnictwo, popadające w coraz większą zapaść finansową stało się przyczyną poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu.

Jedną z propozycji staje się agro-

turystyka. W ciągu ostatnich lat na tym terenie powstały pierwsze gospodarstwa agroturystyczne i zrodziło się zainteresowanie tą formą zarobkowania.

Wychodząc naprzeciw tym zapotrzebowaniom samorząd w porozumieniu z WODR-em postanowił zorganizować w Kodniu, tak jak w ubiegłym roku, na przełomie maja i czerwca - **kurs agroturystyczny**, upoważniający do korzystania z kredytów na działalność agroturystyczną. Kurs prowadzony przez wykwalifikowaną kadrę, finansowany przez Fundację Wspierania Wsi jest okazją do nabycia umiejętności prowadzenia agroturystycznego biznesu. **Zapisy na kurs prowadzone są w biurze PZDR Wisznice tel. 378 22 49 lub w Oddziale Grabanów tel. 341 12 47, 341 12 55.**

Specjalista ds. aktywizacji mieszkańców wsi Zofia Sztokalińska

gospodarstwem rolnym i okolicą (tradycje, kultura, zabytki, zajęcia sportowe i rekreacyjne).

➔ Aktywność gospodarza w propagowaniu własnej oferty agroturystycznej.

Od kilku lat Ośrodek Doradztwa Rolniczego realizował etap wojewódzki. Mieliśmy pewne osiągnięcia na szczeblu krajowym (dwukrotne wyróżnienie Ośrodka za promowanie agroturystyki i idei konkursu, wyróżnienia i nagrody dla gospodarstw). W roku bieżącym również będziemy podejmowali zadania konkursowe. W związku z tym zapraszam do udziału wszystkie zainteresowane gospodarstwa. ■■

Bożena Warda

Badanie przyczyn i okoliczności wypadków, a także wizyty w gospodarstwach wskazują, że rolnicy nie przywiązują wagi do prawidłowego przechowywania maszyn i urządzeń; nie dostrzegają niebezpieczeństwa. Bardzo często:

- nie ma wyznaczonego miejsca na przechowywanie - składowanie,
- maszyny i urządzenia się ustawione gdziekolwiek (środek podwórka, za stodołą, blisko przejść i dróg itp.)
- teren, na którym są przechowywane nie jest ani utwardzony, ani poziomy,
- brak jest prawidłowych zabezpieczeń chroniących przed urazem ludzi lub zwierząt.

Informując, o tym pragnę ostrzec przed zagrożeniami związanymi z nieprawidłowym przechowywaniem maszyn, narzędzi i urządzeń. Radzę: Pamiętać o § 10 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12.01.1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze ciągników, maszyn, narzędzi i urządzeń technicznych stosowanych w rolnictwie (Dz.U. Nr 12, poz. 51). Ma on następującą treść: "Maszyny i narzędzia do prac rolniczych i melioracyjnych powinny być przechowywane w miejscach zadaszonych oraz w sposób zapobiegający okaleczeniu ludzi bądź zwierząt"

Dobrze przeczytać instrukcję obsługi dostarczaną, przez producenta. Niemal zawsze określa się w niej sposób przechowywania maszyny lub urządzenia.

Przemyśleć, gdzie w moim gospodarstwie można takie miejsce wyznaczyć i jak go urządzić.

Przejrzeć, gdzie obecnie przechowywane są maszyny, narzędzia i urządzenia. Może należałoby coś zmienić, aby zapewnić bezpieczeństwo.

Oznaczyć kolorową taśmą, lub w inny sposób, miejsce składowania - przechowywania maszyn, narzędzi

i urządzeń, które mogą doprowadzić do wypadku, tragedii.

Zabezpieczyć maszyny - obrabiarki (np. piły tarczowe) oraz narzędzia jak listwa nożowa których tak w czasie pracy, jak i po jej zakończeniu.

Zwrócić uwagę najbliższych domowników na znaczenie prawidłowego - bezpiecznego przechowywania maszyn i urządzeń.

Mam nadzieję, że moje rady rolnicy wykorzystają. Wyeliminuje to zagrożenia dla dzieci oraz dorosłych.

Dodatkowe informacje i rady każdy może uzyskać:

inż. Edmund Kaźmierczak
Inspektor Pracy OIP Lublin
ul. Piłsudskiego 13
tel. 53-242- 01

Konkurs dla dzieci

Okręgowy Inspektorat Pracy PIP w Lublinie, ul. Piłsudskiego 13 ogłasza konkurs rysunkowy dla dzieci Szkół Podstawowych województwa lubelskiego. Prace w formacie A4 nadsyłać na powyższy adres. Temat prac: "Zagrożenia dla zdrowia w gospodarstwie moich rodziców widziane oczami dzieci". Za prace ocenione najwyżej przewidziano cenne nagrody. Nauczycieli prosimy o zachęcenie dzieci do wzięcia udziału w konkursie, którego celem jest dostrzeżenie występujących w gospodarstwach rolnych zagrożeń dla zdrowia.

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z/s w Końskowoli ODDZIAŁ w GRABANOWIE

Oferuje matki pszczele użytkowe rasy:

- kraińskiej - linie L, T, J
- środkowoeuropejskiej - linia Augustowska
- matka pszczele użytkowa inseminowana ze sprawdzonym czerwieniem- 60 zł
- matka pszczele unasieniona naturalnie na pasieczysku, czerwica - 30 zł
- matka nieunasieniona - 13 zł
- miód pszczeli 12 zł/kg

*Odbiór w pasiece lub za zaliczeniem pocztowym.
Koszty przesyłki pokrywa odbiorca.*

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Lublinie z/s w Końskowoli
ODDZIAŁ w GRABANOWIE
21-500 BIAŁA PODLASKA

Kontakt: sp. ds. pszczelarstwa tel:
(083) 343-37-92, 341-12-47, 341-12-55, 341-12-31
fax. (083) 343-81-98

*Zamówienia realizujemy wg kolejności zgłoszeń.
Zapraszamy do współpracy.*

Temat związany z wizytą do Francji która miała miejsce na przełomie miesiąca listopada 1999r. przewijał się już wielokrotnie na łamach naszego czasopisma. Przypomnę że uczestnikami tego wyjazdu byli pracownicy Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz rolnicy z województwa lubelskiego

O Francji raz jeszcze

Wyjazd ten dał doskonałą okazję do porównania rolnictwa francuskiego do polskiego w świetle integracji Polski z Unią Europejską. Jeżeli rozważamy możliwość przystąpienia Polski do UE, w tym naszego rolnictwa, napotykamy na kilka trudności w świetle których natychmiastowa integracja nie jest możliwa.

Najtrudniejszym problemem jaki bez trudu dało się zauważyć w porównaniu z rolnictwem francuskim jest duże rozdrobnienie naszych gospodarstw a w ślad za tym niska produkcja. Gospodarstwa rolne odwiedzane przez uczestników wycieczki leżały w bliskim sąsiedztwie miasta Nevre o ponad 220 km na południe od Paryża. Tereny te w żaden stopniu nie przypominają naszych podlaskich równin. Urozmaicony bardzo malowniczy krajobraz stwarza jednak poważne trudności w ich rolniczym wykorzystaniu. Mimo to Francuzi znaleźli doskonałe rozwiązania.

W tym rejonie dominującą gałęzią produkcji rolnej jest hodowla bydła mięsnego. Bardziej strome zbocza oraz rozległe wąwozy są podzielone na kwatery. Podział wyznaczają naturalne żywopłoty. Są systematycznie pielęgnowane i wyglądają bardzo ładnie; wypas w tym regionie Francji trwa od 15 kwietnia do końca listopada. W tym czasie zwierzęta przebywają cały czas na pastwisku. Codzienna obsługa to tylko dostarczanie wody do pojenia oraz uzupełnianie dodatków mineralnych. Więcej pracy mają hodowcy wówczas, kiedy trzeba

przygotować partię zwierząt do sprzedaży. Tak zwane dotuczanie trwa około miesiąca i odbywa się w wiatrach przy gospodarstwie.

Gospodarstwa hodowlane mają różną wielkość. Najmniejsze, które zwiedzaliśmy zajmuje powierzchnię 91 ha i, zaliczone było do strefy podgórskiej. Zagospodarowanie powierzchni przedstawia się następująco: zboża 8 ha, kukurydza na kiszonkę 2 ha, łąki i pastwiska 81 ha. W gospodarstwie hoduje się tylko bydło rasy mięsnej /Charolaise/. W czasie naszego pobytu stan zwierząt był następujący: 4 byki, 63 krowy jako stado rozrodcze, 10 krów do wybrakowania przed zimą, 22 jałówki cielne 2-letnie, 66 cieląt z tego roku tj. z 1999. Podane ilości zwierząt są limitowane dla każdego gospodarstwa i ściśle związane z jego wielkością. Od przestrzegania limitów ilościowych zależy wielkość dopłat do każdej sztuki. Najwyższa dopłata przysługuje gdy obsada zwierząt nie przekracza 1,4 szt. dużej na 1 ha. powierzchni paszowej. Wielkość dopłat wynosi 12% od wartości sprzedaży. Młode bydło rzeźne sprzedawane jest w 80% na rynku zegarymym a 20% poprzez zrzeszenie, którego rolnik jest członkiem. Na okres zimowy rolnik posiada dla inwentarza obory wolno stanowiskowe, w których mieści się całe stado podstawowe, oraz wiaty do prowadzenia dotuczania i wiatę dla młodzi. Z powyższych danych widać, że na brak zajęcia rolnik nie

narzeka. Gospodarstwo prowadzi sam. W pracy pomaga mu ojciec który jest na emeryturze. Mimo tak dużego gospodarstwa i wysokiej produkcji (w porównaniu do naszych polskich warunków) rolnik francuski twierdzi że z samej tylko pracy rolniczej nie może utrzymać rodziny. Dlatego jego żona pracuje poza gospodarstwem. Bywają jednak takie momenty w pracy rolniczej w których sam rolnik nie jest w stanie sobie poradzić, np. podczas sporządzania kiszonek lub sianokiszonek, oraz prac manipulacyjnych przy zwierzętach. Rolnicy francuscy bardzo ładnie rozwiązali trudne problemy organizując pomoc sąsiedzką. Przy sporządzaniu kiszonek i sianokiszonek współpracuje ze sobą czterech rolników, przy manipulacji zwierząt trzech. Dowiedzieliśmy się, że współdziałanie ma charakter stały i jest zaplanowane dużo wcześniej. Podobna pomoc istnieje też i wśród naszych rolników lecz nie jest starannie zaplanowana.

Analizując swoje spostrzeżenia z wyjazdu dostrzegam ogromną różnicę między rolnictwem francuskim i naszym lecz różnica ta nie może w żadnym stopniu dyskwalifikować nas w przystąpieniu do Unii Europejskiej. Francja jest największym producentem żywności w Europie. Pozycję swą ukształtowała na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Rolnicy korzystają z dotacji i wielu innych bardzo korzystnych rozwiązań, czego naszym rolnikom brakuje. Wszystko jest przed nimi.

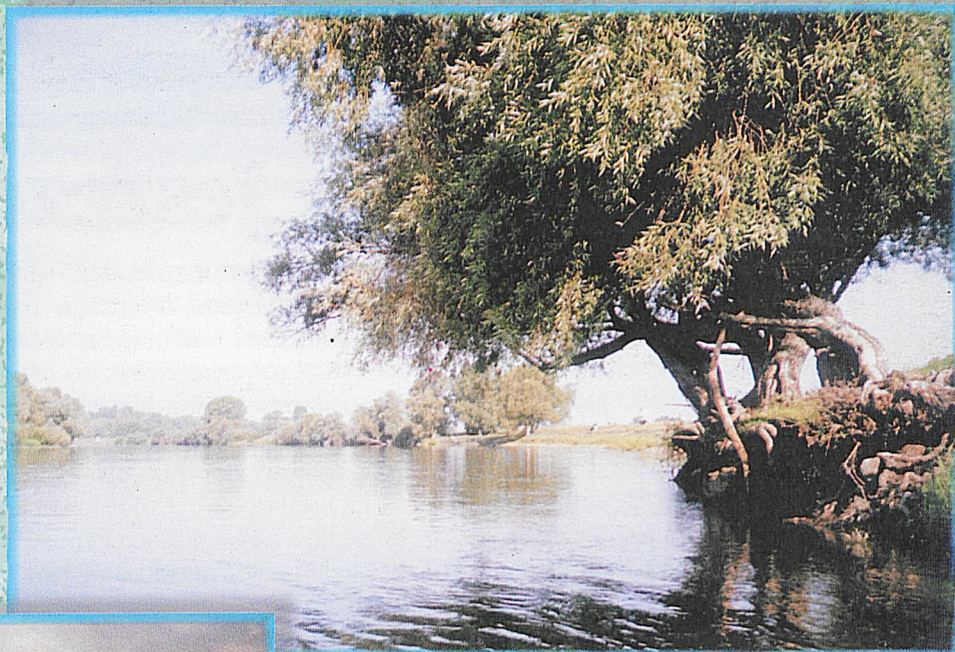
Tymon Uchymiak
PZDR Radzyń Podlaski

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie
Adres redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,
tel. 083-343-37-92, 341-12-55, 341-12-47, fax 343-81-98

Red. nacz. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner zam. 4/00 nakł. 1000 eg.

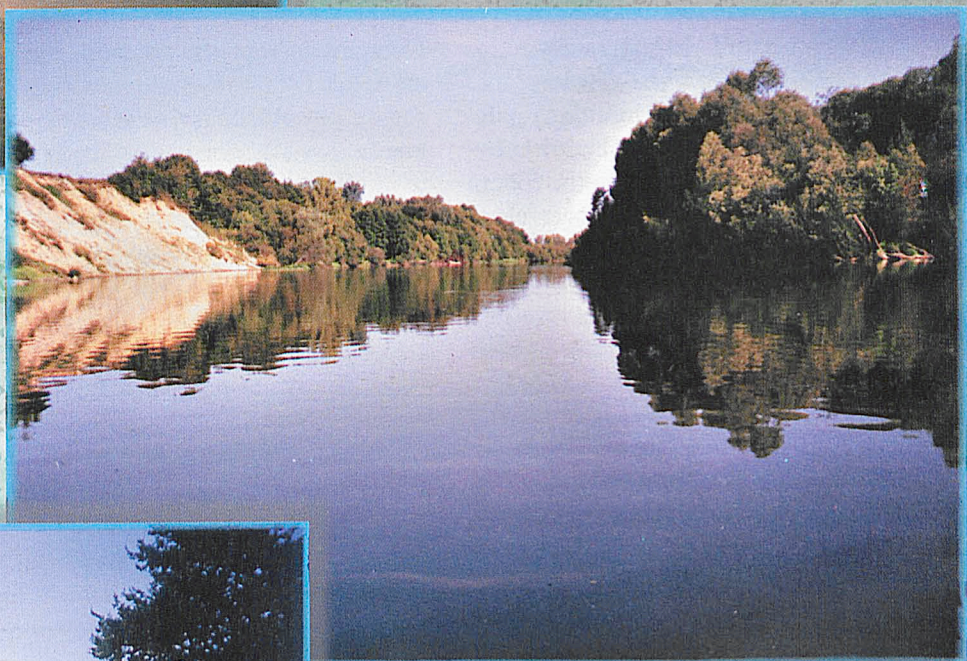
Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343-32-34, Łuków ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax 025-798-39-58, Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354-24-74, Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352-84-06, Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378-22-49

Podlaski "Przełom Bugu" zaprasza kajakarzy

▲ Sędziwa wierzba

◀ Wschód słońca wśród mgieł

▲ Brzegi rzeźbi woda

◀ Wolno płynię wśród wysp i zakoli

Fotoreportaż Anna Truskolaska